

DIREKTORATET
FOR BYGGEKVALITET

ÅRSRAPPORT 2015 **CODE BYGG** **FOR ET GODT SAMFUNN**

INNHOOLD

DEL I LEDERS BERETNING 5

DEL II INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL 9

DEL III ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER 13

DEL IV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN 52

DEL V VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER 58

DEL VI ÅRSREGNSKAP 62

I. LEDERS BERETNING

«Samlet sett, er det min vurdering at vi har levert godt på oppdraget og tatt viktige skritt i en positiv videreutvikling av direktoratet. Vi står i en krevende situasjon med høye forventninger, både fra departement og fra våre brukere. At vi i hovedsak har nådd våre mål for året, er takket være dyktige og engasjerte medarbeidere med stor innsatsvilje.»

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) skal bidra til gode bygg for et godt samfunn. Vi har lagt nok et år bak oss, med stor aktivitet for å realisere denne visjonen.

Oppdraget i tildelingsbrevet, med seinere tillegg, understreker bredden i direktoratets arbeid, men det har samtidig vært nødvendig å se oppgaveløsningen på tvers av avdelinger og fagområder. For å sikre en felles forståelse internt og legge grunnlag for prioriteringer og god kommunikasjon utad, fastsatte vi fire tydelige prioriterte satsingsområder for 2015.

1. FORENKLE BYGGEREGLENE

Direktoratet har lenge hatt en klar ambisjon om å forenkle byggereglene og dette har også stått sentralt i 2015. Regelverksutviklingen omfattet en rekke oppdrag knyttet til forenklinger som ble iverksatt 1. juli 2015 og 1. januar 2016. Vi har gjennomført høringer av flere forskriftsendringer, oppsummert og gitt anbefalinger til departementet. Viktigst her har endringer i ansvarsrettsreglene og energireglene vært.

Direktoratet fikk et noe større ansvar for forskriftene TEK og DOK i 2015. Sammen med departementet har vi arbeidet med å få på plass en felles forståelse, gode rutiner internt og hensiktsmessig samhandling med departementet.

Gjennomgangen av TEK fortsetter med sikte på forenklinger og kostnadsbesparende tiltak (TEK17). Det arbeides også med langsiktige forbedringer knyttet til struktur, legalitet og tilrettelegging for digital behandling. Regelverket for omsetning av og dokumentasjon av egenskapene til produkter, er under stadig videreutvikling. I 2015 har gjennomføringen av nytt heisdirektiv vært prioritert. I tillegg kommer løpende endringer av forskrift om dokumentasjon av produkter til byggverk (DOK) som følge av endringer av byggevarerforordningen.

Få regelverket til å virke! Denne målsettingen har stått i fokus hos oss i 2015. Vi fikk en utfordrende oppgave med å sikre at publikum hadde bred kjennskap til forenklingene i byggesaksforskriften, som trådte i kraft 1. juli. Vårt valg av løsning, en nettbasert veiledning «Bygg uten å søke», var en nyvinning og viste at det er mulig å nå ut med informasjon til et bredt publikum. Vi har gjennom dette tatt brukerorientering et skritt videre.

Som et ledd i dette har vi også arbeidet med klart språk. Vi har fra før etablert et godt samarbeid med berørte om forbedringer i veilederne til SAK/TEK og DOK. Nå tar vi utgangspunkt i konkrete brukersituasjoner og lager tilpassede hjelpemidler.

2. FREMME DIGITALISERING

Bruk av IKT er en forutsetning for å oppnå målsettingene om et enklere og mer brukervennlig regelverk. Digitalisering legger grunnlag for bedre byggeprosesser, høyere kvalitet og lavere kostnader. Digitalisering står derfor sentralt som virkemiddel i svært mye av det direktoratet arbeider med. DiBKs strategi for framtidens digitale byggsektorer, ByggNett, ble levert i 2014 og ble fulgt opp i løpet av året. I 2015 prioriterte vi:

- digitalisere byggesaksprosessen i kommunene
- tilrettelegge for åpne data og digitale verktøy i byggesektoren
- utvikle ByggNett-strategien og relasjoner

Det har vært et nært samarbeid med andre satsinger i statlig, kommunal og privat regi. Direktoratet har inngått samarbeidsavtaler med flere viktige aktører som KS, Kartverket og BuildingSMART.

Vi ser klare resultater av dette arbeidet. Samarbeidet med KS har gitt kravspesifikasjoner for eByggesak og eByggesøknad, som nå er i ferd med å realiseres i noen pilotkommuner. Vårt eget arbeid med ByggLett demonstrator har vist muligheter og lagt grunnlag for et nærere samarbeid med andre etater, som Arbeidstilsyn og Riksantikvaren. Det er brukt betydelige ressurser på dette området, med positive resultater.

3. STYRKE KOMPETANSE OG FREMME SERIØSITET

Det er en kompetent og seriøs næring som kan skape god bygg for et godt samfunn. Det finnes mye kompetanse, men denne er ikke godt nok spredd eller tatt i bruk. Med sekretariatet for Bygg21 vil vi bidra til at dette skjer.

Vårt viktigste bidrag har vært arbeidet med å utvikle sentral godkjenning av foretak til å bli en sterkere kvalitetsordning. Rask, sikker og effektiv saksbehandling av entydig informasjon er viktig for at godkjenningsordningen skal fremstå som ett av flere seriøsitetsgrep i byggenæringen. Nye krav til seriøsitet er utviklet og er under implementering i våre IKT-systemer. Dette har vært krevende, fordi det involverer flere myndighetsområder. Ambisjonen om et fullt automatisert system for innhenting og behandling av seriøsitetsdata, blir realisert i første kvartal 2016.

Også arbeidet med informasjon og veiledning til den ferske formskriften har vært utfordrende, på grunn av av kort tidsperspektiv. Dette arbeidet fortsetter med full kraft inn i 2016. Budsjettet for 2015 ga en betydelig økning i budsjettgrunnlaget for sentral godkjenning. For å styrke tilsynsvirksheten og forberede den nye ordningen er det ansatt flere nye medarbeidere på Gjøvik. I tillegg har de økte rammene blitt benyttet til endring og forbedring av dagens IKT-løsning.

Tilsyn er et virkemiddel som bidrar til å fremme seriøsitet, ved å påse at regelverket følges. Innenfor direktoratets ansvarsområde er det tre ulike former for tilsyn som skal ivareta ulike aspekter ved regelverket. Disse tilsynene er markedstilsyn med produkter, tilsyn med sentralt godkjente foretak og oppfølging av kommunens tilsyn. Vi har i 2015 lagt vekt på å videreutvikle markedstilsynet, styrket tilsynet med sentralt godkjente foretak og sett på muligheter for samvirke mellom alle tre tilsynsformer.

Det er gjennomført flere aktiviteter for å sikre oss et bedre kunnskapsgrunnlag for å kunne måle effekter og utvikle nye virkemidler. Flere brukerundersøkelser og evalueringer gir også grunnlag for bedre styringsparametere.

**Digitalisering legger grunnlag
 for bedre byggeprosesser,
 høyere kvalitet og lavere kostnader.**

4. VIRKSOMHETSUTVIKLING

Det er mangler i kunnskapsgrunnlaget for vurdering av utviklingen i kvalitet og kostnader i byggsektoren. Departementet la stor vekt på utvikling av hensiktsmessige styringsparametere knyttet til målområdene direktoratet skal levere på. Direktoratet kom noe forsinket i gang med nødvendige undersøkelser, men har i løpet av høsten gjennomført en rekke kvantitative og kvalitative undersøkelser. Disse foreligger ved årsskiftet og vil bli videre bearbeidet i 2016.

Direktoratet er opptatt av kontinuerlig forbedring. Forventningene øker, vi lærer og gjør stadig tiltak som gjør oss mer effektive og i stand til å imøtekomme høyere arbeidspress. I løpet av året har vi forberedt noen endringer i vår organisering som iverksettes 1. januar 2016. Vi har også utviklet og iverksatt vår egen IKT- og nettstrategi.

For å sikre bedre styring og koordinering mellom de mange oppgaver med digitaliseringsinnhold, har vi innført porteføljestyring og etablert et digitaliseringsråd hvor alle prosjekter skal behandles. Vi har styrket vår kompetanse på prosjektarbeid, og lagt til rette for individuelt arbeid med personlig effektivitet.

Oppdraget for 2015 var ambisiøst, med en betydelig styrking særlig av budsjettet for kunnskapsutvikling og informasjon. Dette fortsetter den positive trenden vi har sett de siste årene. Et økt budsjett betyr også flere og større anskaffelser i markedet, mer vektlegging av styring og oppfølging av oppdrag. Anskaffelser er ressurskrevende og vi har i løpet av året forenklet dette arbeidet ved å inngå en rekke rammeavtaler. Dette vil ha effekt også for senere år.

EFFEKTER PÅ KORT OG LANG SIKT

Vi gleder oss over økt oppmerksomhet om byggsektoren i offentligheten. Vi mener direktoratet bidrar til en positiv utvikling gjennom vårt mangfoldige virke. Direktoratets oppdrag spenner vidt, fra saksbehandling og myndighetsutøvelse til regelverksutvikling, og fra drift av IKT-løsninger, til utvikling av nye nettbaserte tjenester. Effekten av vår virksomhet er i varierende grad direkte målbar og effekter synliggjøres, i mange tilfeller, først etter lengre tid. Vi tror imidlertid vi er i ferd med å skape et bedre grunnlag for å vurdere utviklingen, se effekter av ulike virkemidler og dermed legge grunnlag for mer målrettet politikkutvikling.

Direktoratet har lagt stor vekt på å utnytte tildelte ressurser på best mulig måte, i forhold til et omfattende oppdrag. Dette har krevd omstilling og nytenkning. Ikke minst mener vi dette er tydelig på digitaliseringsområdet, at mye er oppnådd med begrensede ressurser.

Samlet sett mener vi DiBK også i 2015 har bidratt til gode bygg for et godt samfunn.

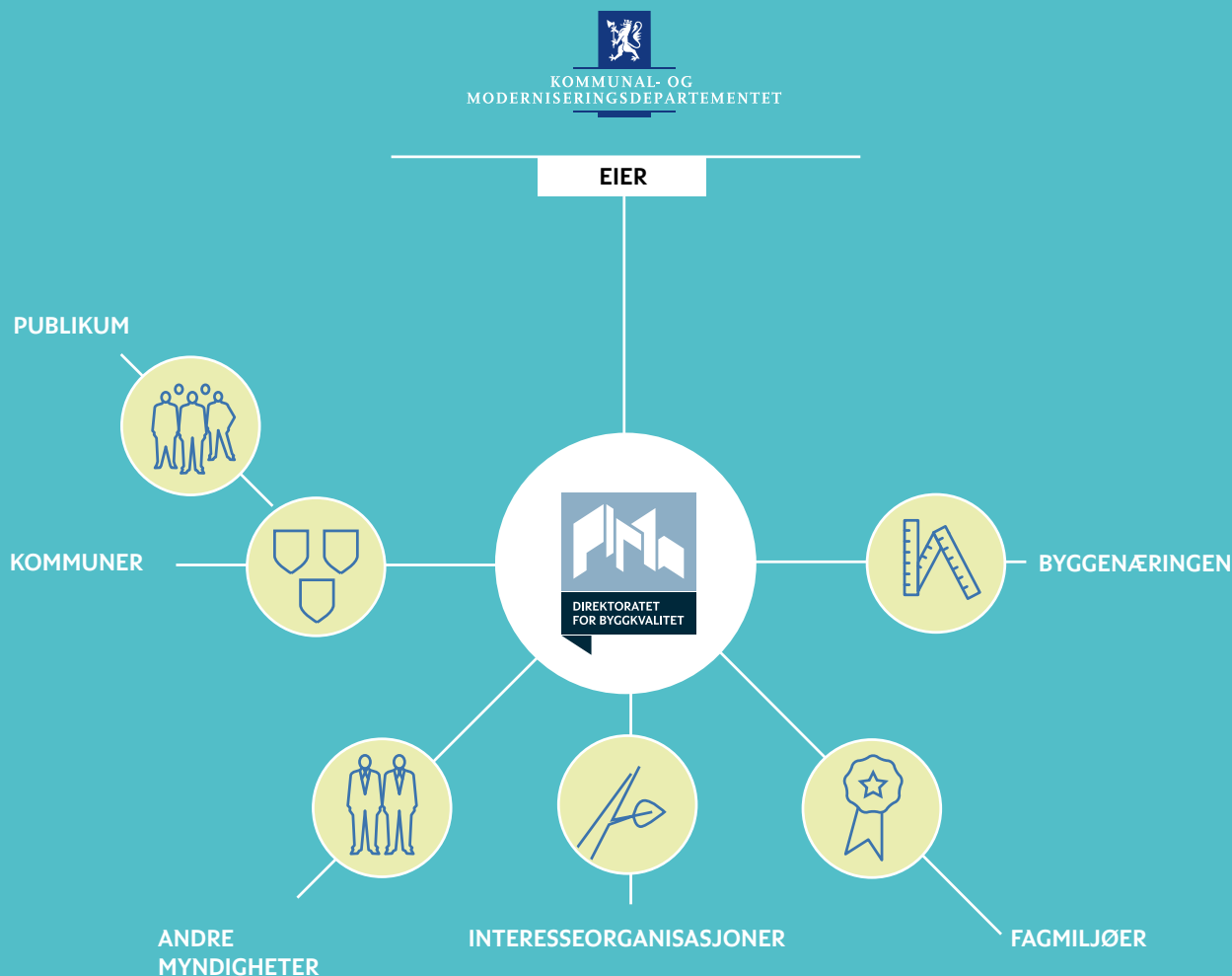

Oslo, 15. mars 2016

Morten Lie

II. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) er den sentrale myndighet for det bygningstekniske regelverket, tilsynsmyndighet for reglene om dokumentasjon av byggevarers egenskaper og driver ordningen for sentral godkjenning av foretak etter plan- og bygningsloven. DiBK er et forvaltningsorgan underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet og et virkemiddel for å realisere bygningspolitikken. Vårt arbeid er rettet mot kommunene, aktørene i byggeprosessen og byggevaremarkedet.

Direktoratet for byggkvalitet i samfunnet

En viktig oppgave for direktoratet er å øke kunnskapen om byggkvalitet, byggregler og byggesaksprosess i samfunnet generelt, og i næringen og kommunene spesielt. Direktoratet har et særlig ansvar for å overvåke virkningene av regelverket, og følge opp kommunene og byggenæringen med informasjon og kompetansebyggende tiltak. Byggsektoren er fragmentert. DiBK skal bidra til at den eksisterende kunnskapen i sektoren deles og tas i bruk, og til at samhandlingen mellom aktørene bedres.

DIREKTORATETS VISJON ER GODE BYGG FOR ET GODT SAMFUNN

Med gode bygg mener vi bygg som har gode visuelle kvaliteter og som er trygge og brukbare for alle. De er helse- og miljøvennlige, med fornuftig økonomi gjennom hele livsløpet. Kvalitet i det bygde miljø bidrar til gunstig stedsutvikling og en bærekraftig samfunnsutvikling.

VÅR ROLLE ER Å VISE VEI TIL GODE BYGG OG OMGIVELSER

I samhandling med de som bygger, myndigheter og fagmiljøer utvikler vi kunnskap, byggregler og prosesser som fremmer kvalitet i bygg.

I 2015 har implementering av nye regler og arbeid med forenkling av regelverket vært en sentral oppgave. Oppgaven vi fikk i oppdrag å løse, har vært avhengig av samarbeid med aktørene som berøres av vårt arbeid, samtidig som samarbeid på tvers av avdelingene i direktoratet har vært viktig for å lykkes.

VÅRE VERDIER:

Bevisste samfunnsoppdraget
– for å ivareta helheten

Pålitelige
– og holder det vi lover

Interesserte og nysgjerrige
– for å bli bedre i morgen

Code formidlere
– fordi kunnskap får verdi
når den deles

HOVEDMÅL I 2015:

**Mer forenkling og innovasjon
i bolig- og byggsektoren**

Mer effektive og brukervennlige søknads- og byggeprosesser

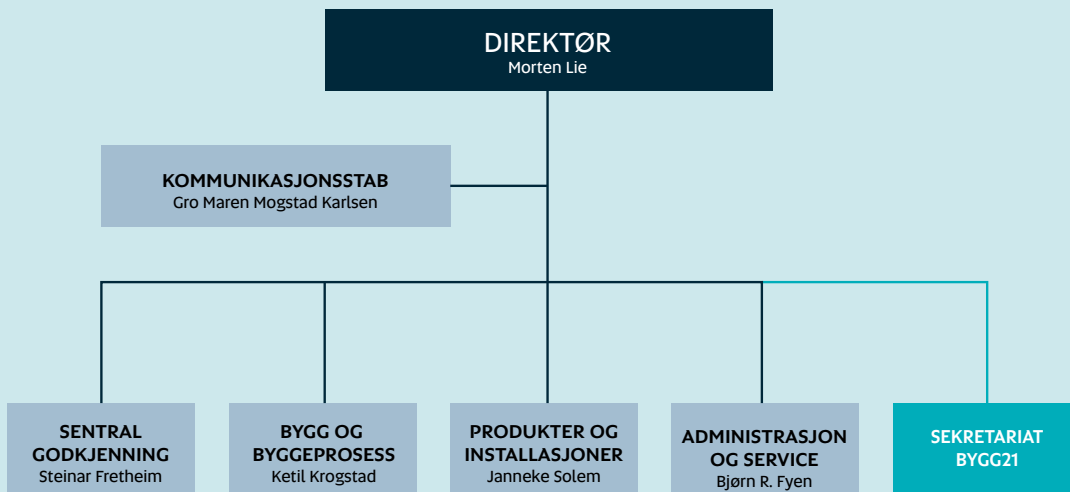
- Økt kompetanse og implementering av nye løsninger i sektoren
- Flere boliger og bygg som møter framtidens behov
- Bedre byggkvalitet og færre byggfeil

Flere energieffektive boliger og bygg

- Økt tilgjengelighet og universell utforming i boliger, bygg og uteområder

Effektiv og brukerrettet forvaltning

Organisering og ledelse

Direktoratet for byggkvalitet er bygget opp med tre fagavdelinger, en administrasjonsavdeling og en støttefunksjon. I tillegg har vi sekretariatet for Bygg21.

Direktoratet for byggkvalitet ledes av direktør **Morten Lie**.

Avdeling for sentral godkjenning ledes av avdelingsdirektør **Steinar Fretheim**. Avdelingen har ansvar for ordningen med sentral godkjenning – en ordning som skal styrke seriositeten i byggenæringen. Godkjenningsmerket gis til foretak som kan dokumentere faglig kompetanse, gjennomføringsevne og rutiner for kvalitetssikring. Avdelingen har ansvar for å tildele sentral godkjenning, og også føre tilsyn med foretak som er tildelt godkjenningen. Avdelingen har kontor på Gjøvik.

De øvrige avdelingene holder til i Oslo.

Avdeling for bygg og byggeprosess er direktoratets største avdeling og er i 2015 ledet av avdelingsdirektør **Ketil Krogstad**. Avdelingen jobber kontinuerlig med utvikling og forenkling av regelverket – selve grunnstammen i vår virksomhet. Målet er at regelverket skal være enkelt å følge og enkelt å forstå og gi oss gode bygg.

Avdelingsdirektør **Janneke Solem** har ledet avdeling for produkter og installasjoner i 2015. Tilsyn med produkter som brukes til byggverk har utgjort en stor del av avdelingens arbeid gjennom året. Tilsynet bidrar til at byggene som oppføres er sikre og gode. Avdelingens fremste oppgave er å legge til rette for at byggevarer oppfyller de tekniske kravene til helse, miljø og sikkerhet.

Kommunikasjonsstaben ledes av kommunikasjonssjef **Gro Maren Mogstad Karlsen**. Kommunikasjonsfaglig bistand til alle direktoratets avdelinger, er stabens viktigste oppgave. Staben har også ansvar for at informasjonen ut til brukerne våre er oppdatert og tilgjengelig.

Avdelingen for administrasjon og service har ansvaret for den daglige driften i direktoratet. **Bjørn R. Fyen** har ledet avdelingen i 2015. Vedlikehold av kontorstøttesystemene, IKT-forvaltning og personaladministrasjon er blant avdelingens prioriterte områder.

VI HAR VIDEREUTVIKLET ORGANISASJONEN

I løpet av 2015 har vi arbeidet med en videreutvikling av organisasjonen. Gjennom forhandlinger ble det enighet om endringer som ble gjennomført per 1. januar 2016. Avdeling for sentral godkjenning på Gjøvik ble seksjonert tidlig i fjoråret og nye seksjonsledere er nå på plass. Avdelingen Produkter og installasjoner har fra 1. januar 2016 fått tilført nye oppgaver knyttet til tilsyn og derfor nytt navn: Tilsyn og produkter.

Avdeling for bygg og byggeprosess er fra nyåret delt i to avdelinger. Delingen bygger på hovedinnretningen på arbeidet, ikke etter fag.

De to avdelingene er:

- Avdeling for virkemidler og utvikling (VU) som skal jobbe under mottoet «Kompetanse og virkemidler som møter framtidens behov»
- Avdeling for byggeregler og digitalisering (BD) som har som sin hovedoppgave å «Få reglene til å virke».

HOVEDTALL

Volumtall	2013	2014	2015
Antall dokumenttilsyn (byggevarer)		98	242
Antall dokumenttilsyn (sentral godkjenning)	510	575	589
Antall stedlige tilsyn (sentral godkjenning)	140	173	234
Antall godkjente foretak (sentral godkjenning)	14 818	14 920	14 644
Antall godkjente kontrollforetak	2 181	2 268	2 019
Antall søknader laget i ByggSøk		77 500	72 682

Interne nøkkeltall	2014	2015
Antall årsverk	65	71
Antall ansatte	72	83
Samlet tildeling	130 119 000	151 079 000
Utnyttelsesgrad	98%	95%
Driftsutgifter	118 276 390	135 617 862
Lønnsandel av driftsutgifter	41%	39%
Lønnsutgifter per årsverk	689 748	748 433
Budsjettert inntekt gebyr (sentral godkjenning)	31 475 000	45 269 000
Resultat av inntekt gebyr (sentral godkjenning)	32 727 169	47 516 929
Resultatgrad inntekt gebyr (sentral godkjenning)	104%	105%

NY ARBEIDSFORDELING OM UTVIKLING OG FORVALTNING AV FORSKRIFT OM TEKNISKE KRAV TIL BYGGVERK OG FORSKRIFT OM OMSETNING OG DOKUMENTASJON AV PRODUKTER TIL BYGGVERK

Departementet har i tildelingsbrevet presisert hvordan arbeidsfordelingen om utvikling og forvaltning av forskrift om tekniske krav til byggverk, og forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk skal være. All saksforberedelse skal ivaretas av direktoratet, mens forskriftene fremdeles fastsettes av departementet.

For å ivareta vårt ansvar på en god måte, har direktoratet nedfelt rutiner for forskriftsarbeid. Rutinene skal sikre at forskriftsarbeid foregår på en måte som gjør at krav i lover og utredningsinstruksen, samt forventninger i tildelingsbrevet, er ivaretatt. Målet er at departementet skal få godt utredede og solide utkast til forskrifter.

Direktoratet har særlig økt sin kompetanse omkring utredning av økonomiske og administrative konsekvenser av forslag, herunder samfunnsøkonomiske analyser.

Vi har levert høringsdokumenter, gjennomført høring og lagt frem vurdering av høringsuttalelser til departementet i henhold til avtalte frister i disse sakene.

Selve endringene og resultatene av disse, er omtalt under andre punkter i årsrapporten. Når det gjelder prosessene, anser direktoratet at erfaringene har vært overveiende gode, men med noen klare forbedringspunkter.

III. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Tildelingsbrevet for 2015 ga oss tre hovedmål:

- Mer forenkling og innovasjon i bolig- og byggsektoren
- Flere boliger og bygg som møter framtidens behov
- Effektiv og brukerrettet forvaltning

I dette kapitlet beskriver vi virksomheten under hvert hovedmål og delmål, etter følgende struktur: Først en generell beskrivelse, deretter en kommentar til måloppnåelse for styringsparameterne og til slutt en rapport på de konkrete oppdragene vi fikk i tildelingsbrevet.

Hovedmål: Mer forenkling og innovasjon i bolig- og byggsektoren

«I arbeidet med å utvikle regelverket skal DiBK legge stor vekt på forenkling og forbedring. Fremtidens regelverk skal være enkelt, effektivt, kunnskapsbasert og etterprøvbart. Det skal ha forståelige krav som sikrer måloppnåelse og ha en form som understøtter digitalisering»

Fra tildelingsbrevet for 2015

Mer effektive og brukervennlige søknads- og byggeprosesser.
Økt kompetanse om implementering av nye løsninger i sektoren.

Våre resultatmål i 2015

FÅ REGELVERKET TIL Å VIRKE!

Denne målsettingen har stått i fokus hos oss i 2015. I løpet av året la vi til rette for at kommunene og publikum hadde bred kjennskap til forenklingene i byggesaksforskriften som trådte i kraft 1. juli. Gjennom store deler av året jobbet vi også fram veiledning og tilpasninger som var nødvendige for at endringene i den sentrale godkjenningsordningen kunne tre i kraft 1. januar 2016.

Vår ambisjon har vært å nå ut med mer bruker-tilpasset informasjon skrevet i klarspråk. Forenkling av byggereglene har derfor vært et av satsingsområdene for direktoratet i 2015.

Vi har arbeidet med:

- kortsiktige oppdrag knyttet til forenklinger som er iverksatt i 2015 og 1. januar 2016
- gjennomgang av TEK med tanke på forenklinger og kostnadsbesparende tiltak i det såkalte TEK17-prosjektet
- mer langsiktige forbedringer knyttet til struktur, legalitet og tilrettelegging for digital behandling

Resultatmål: Mer effektive og brukervennlige søknads- og byggeprosesser

«Vedtatte forenklinger i byggesaksreglene skal settes i kraft 1. juli 2015. For å ivareta en god implementering både i næringen og i kommunene er det viktig at DiBKs tilrådninger om forskriftsendringer foreligger til avtalt tid (15. januar 2015), og at enkel og god veiledning fra direktoratet foreligger i god tid før ikraftsettingstidspunktet».

Fra tildelingsbrevet for 2015

FORENKLE OG EFFEKTIVISERE

I 2015 har direktoratet gjennomført en rekke aktiviteter for å legge til rette for at regelverket skal være enkelt, effektivt, kunnskapsbasert og etterprøvbart. Byggesaksreglene ble endret 1. juli 2015, nye kriterier for den sentrale godkjenningsordningen er utarbeidet, og nye byggetekniske regler forberedes for høring. Dette er store oppgaver som forberedes og som har bidratt positivt til måloppnåelse under dette resultatmålet.

En effektiv og brukervennlig søknads- og byggeprosess i kommunene innebærer at kommunene kan utføre sine oppgaver med best mulig utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Saksbehandlingen skal være rask og kostnadseffektiv, men samtidig bidra til måloppnåelse i forhold til byggkvalitet og redusert antall byggefeil.

Det ligger i DiBKs oppdrag å øke kunnskapen om byggkvalitet, byggregler og byggesaksprosess i samfunnet generelt, og i kommunene og næringen spesielt. Direktoratet har et særlig ansvar for å overvåke effekter av regelverket og følge opp mot kommunene og byggenæringen med informasjon og kompetansefremmende tiltak. Bygningsregelverket skal fremme god kvalitet på bygningsmassen, og prosessen i byggesaker skal være effektiv.

DiBK har en sentral rolle for å bidra til at kunnskap om regelverket tas i bruk og deles, i tillegg til at samhandlingen mellom aktørene bedres. Byggesaksprosessen skal sikre interessene til samfunnet og omgivelsene. Søknadsplikt og kommunens saksbehandling gir avklaring av ytre rammer, slik som plassering, utforming, infrastruktur og forhold til plan. Andre forhold, som teknisk kvalitet, er tiltakshaverens og foretakenes ansvar.

Bygningsregelverket skal fremme god kvalitet på bygningsmassen, og prosessen i byggesaker skal være effektiv.

DETTE HAR VI GJORT

Forenklinger for flere og rimeligere boliger

1. januar 2015 ble det gjort forenklinger i kravene om brannsikkerhet og tilgjengelighetskrav. Hensikten var å legge til rette for at det bygges flere og rimeligere boliger og at det dermed blir enklere å komme inn på boligmarkedet. Inntrykket vårt så langt er at endringene har gitt ønsket effekt. I 2016 evaluerer vi endringene.

Forenklinger for enklere boligutleie

På bakgrunn av boligmeldingen ville departementet vurdere forenklinger i byggereglene for utleieenheter i eksisterende boliger, for å øke antallet utleieboliger. I 2014 leverte vi våre anbefalinger, og forslaget ble sendt på høring våren 2015. På bakgrunn av 65 høringsuttalelser ga vi våre anbefalinger om forskriftsendringer til departementet.

Målet med forskriftendringene er at det skal bli enklere og billigere å tilpasse boligen sin etter egne behov. Forskriftsendringene trådte i kraft 1. januar 2016, sammen med veiledning til endringene.

TEK17

Regjeringen vil legge forholdene til rette for raske, enklere og rimeligere boligbygging. I 2015 startet arbeidet med en gjennomgang av byggeteknisk forskrift (TEK10). I dette arbeidet prioriterer vi å vurdere endringer som kan bidra til lavere byggekostnader. Arbeidet skjer i nært samarbeid med byggenæring og interesseorganisasjoner.

I løpet av våren arrangerte vi to innspillsmøter med næringen og andre interesserte. Møtene samlet drøyt 130 deltakere og ga oss mange nyttige innspill som vi har tatt med oss videre i arbeidet. I etterkant av møtene ble det også igangsatt en rekke utredninger til støtte i prosjektet. Utredningene omhandler blant annet: Mulig fjerning av krav til heis i bolig, fjerne kravet om utsyn, krav til sklisikkerhet, dagslys, ventilasjon og termisk innneklima, muligheter for reduserte branntekniske ytelser ved installasjon av automatisk slokkeanlegg, lydforhold i boliger, trinnfri adkomst til inntrukne takterrasser, med mer.

Vi planlegger å sende forslag til endringer i forskriften på høring i løpet av høsten 2016.

Forenklet tekniske krav til heiser og løfteplattformer

Tekniske krav til heiser og løfteinnretninger ble endret fra juli 2015, etter at EFTAs overvåkningsorgan (ESA) innledet en sak mot Norge. ESA mente at siden det finnes en harmonisert standard for løfteplattformer eller heiser, må nasjonale tilleggskrav fjernes.

Resultatet av arbeidet er at tilleggskrav til heiser og løfteplattformer er fjernet fra TEK10. Tilleggskravene gjelder særlig belysningsnivå i innretningen og krav til plassering og utforming av betjeningspanel. Det betyr at en heis eller løfteplattform kan installeres i byggverk, dersom den er utformet i henhold til en harmonisert standard. Hvilke byggverk som disse produktene kan og skal installeres i, er ikke endret. Kravene til sikkerhet for heiser og løfteplattformer er ikke endret.

Endringene innebærer en forenkling for produsenter, installatører, importører og distributører av heiser og løfteplattformer, samt for deres kunder.

Siden standardene nå har så stor betydning for hvilke krav som kan stilles til heiser og løfteplattformer, har direktoratet engasjert seg i revisjonen av de relevante standardene, både ved delfinansiering av prosjektene og ved deltakelse i aktuelle standardiseringskomiteer. Dette arbeidet fortsetter i 2016. Organisasjonene som representerer brukergruppene har også engasjert seg i arbeidet med revisjon av standardene, noe direktoratet oppfatter som svært positivt.

Endringer av forskrift om dokumentasjon av byggevarer

Direktoratet har gjennomført høring av endring av forskrift om dokumentasjon av byggevarer. Til grunn for endringene lå nye EØS-rettsakter som utfyller byggevarerforordningen, samt øvrige endringsbehov som direktoratet selv har identifisert.

Resultatet av endringene er at produsentene kan dokumentere brannmotstand og brannpåvirkning for visse byggevarer, uten å måtte gjennomføre prøving. Øvrige endringer innebærer i hovedsak en presisering og tydeliggjøring av gjeldende rett.

Forskriften ble fastsatt 31. august 2015 og veiledning til forskriften er oppdatert.

Endringen gjør det enklere å dokumentere egen-skaper for visse byggevarer.

Anbefalt tydeligere regler på campingplasser

Høsten 2015 opprettet vi en arbeidsgruppe som skulle se på hvordan regelverket for brannsikkerhet på campingplasser kunne gjøres enklere og tydeligere. Målet er å gjøre regelverket så tydelig, at det ikke vil være tvil om for eksempel hvilke avstandskrav som gjelder på en campingplass. I arbeidsgruppen satt deltakere fra næringen, myndigheter og forsikring. Arbeidsgruppen sendte sine anbefalinger og vurderinger til direktoratet før jul.

Kommunal byggesaksbehandling

Tall fra KOSTRA viser at landets kommuner mottok litt i overkant av 100 000 byggesøknader i 2014. Tallet holder seg stabilt fra året før.

Det er fastsatt frister til saksbehandlingen av byggesaker. Tabellen nedenfor viser en tydelig reduksjon av antall søknader med tolv ukers frist, og en økning av antall søknader med tre ukers frist. I 2014 tilhørte 69 prosent av alle mottatte byggesøknader gruppen med tre ukers frist.

Fra 2013 til 2014 gikk antall mangelfulle søknader opp for alle søknadstypene, med unntak av ett-trinn-søknad med tolv ukers frist. Økningen var på hele 14,6 prosent for ett-trinn-søknader med tre ukers frist, og 12,2 prosent for søknader uten ansvarsrett. Antall søknader med krav om tre ukers saksbehandling økte, mens antall søknader med frist på tolv ukers saksbehandling gikk ned. I 2014 ble 77,5 prosent av søknadene lagd i ByggSøk. Dette er en gledelig økning fra 67 prosent i 2012 og 72 prosent i 2013.

Rapporteringen i KOSTRA fra 2014 viser videre at kommunens gjennomsnittlige saksbehandlingstid for byggesaker de fire siste årene har vært stabil. De ligger i snitt godt innenfor fristene. Fra 2011 til 2014 har gjennomsnittstiden økt med tre dager for saker med tolv ukers frist, og en dag for saker med tre ukers frist. Det er i sakene med kortest frist at tidsfristene er vanskeligst å overholde. Dette er en tendens som har vart over tid.

Kommunenes overskridelse av frister er uendret. Både i 2014 og 2013 overskred kommunene fristen i 8 prosent av sakene, mens den ble overskredet i 7 prosent av sakene i 2012.

TOTALT ANTALL BYGGESØKNADER SENDT TIL NORSKE KOMMUNER 2011-2014

KOSTRA-tall for 2015 er ikke klare før juni 2016. Det rapporteres derfor på KOSTRA-tall for 2014.

Antall søknader mottatt	2011	2012	2013	2014	endring i prosent, siste år
Ett-trinn-søknader 12 uker frist*	33 724	23 977	20 464	19 215	-6,1 %
Rammesøknader	14 105	13 957	13 375	12 334	-7,8 %
Ett-trinn-søknader 3 ukers frist*	32 707	30 646	30 539	33 115	+8,4 %
Ett-trinn uten ansvarsrett (gml. melding)	34 893	36 905	36 811	37 388	+1,6 %
Totalt §§ 20-1 og 20-2	115 428	105 485	101 189	102 053	+0,9 %
Prosentvis antall via ByggSøk	58 %	67 %	72 %	77,5 %	7,6 %

*Jf. plan- og bygningsloven § 21-7

Effektivitet i byggesaksbehandlingen

DiBK har fått utarbeidet undersøkelsen «Analyse og vurdering av direktoratets påvirkning av effektiviteten i den kommunale saksbehandlingen basert på KOSTRA kombinert med ny undersøkelse». Dette inngår i direktoratets ansvar for å overvåke virkningene av regelverket og følge opp kommunene og byggenæringen med informasjon og kompetansebyggende tiltak.

I 2015 har vi kartlagt hvordan direktoratet påvirker effektiviteten i den kommunale saksbehandlingen. Analysen viser at det er sammenheng mellom kjennskap til, bruk og nytte av tiltak og aktiviteter fra DiBK, i byggesaksbehandlingen. En rekke funn understøtter en nær forbindelse mellom kompetanse og effektivitet i den kommunale byggesaksbehandlingen. Resultatene gir grunn til å tro at byggesaksbehandlere som får tilstrekkelig med opplæring, også bidrar til mer effektiv saksbehandling i kommunene. Det er også en klar sammenheng mellom opplevelse av oppgavemestring i det daglige arbeidet og god kjennskap til DiBKs arbeid.

FRA IPSOS' RAPPORT
KOMPETANSE OG EFFEKTIVITET
I BYGGESAKSBEHANDLINGEN

Undersøkelsen fastslår at arbeidet DiBK gjør for å øke kunnskapen om byggregler og byggesaksprosess i kommunene, er viktig. Tilfredsheten totalt sett er høy, mange benytter seg av kildene DiBK tilbyr og vurderer disse som nyttige i arbeidet som byggesaksbehandler. De mest brukte kildene, som SAK, PBL og TEK med veiledere, er i tillegg de som oppleves mest nyttig.

Undersøkelsen synliggjør forskjeller mellom kommunene, eksempelvis i størrelse og ressurser. Mindre kommuner er mer sårbare enn store, ettersom fagmiljøet er mindre. Kartleggingen viser at disse har stort utbytte av bistand fra oss.

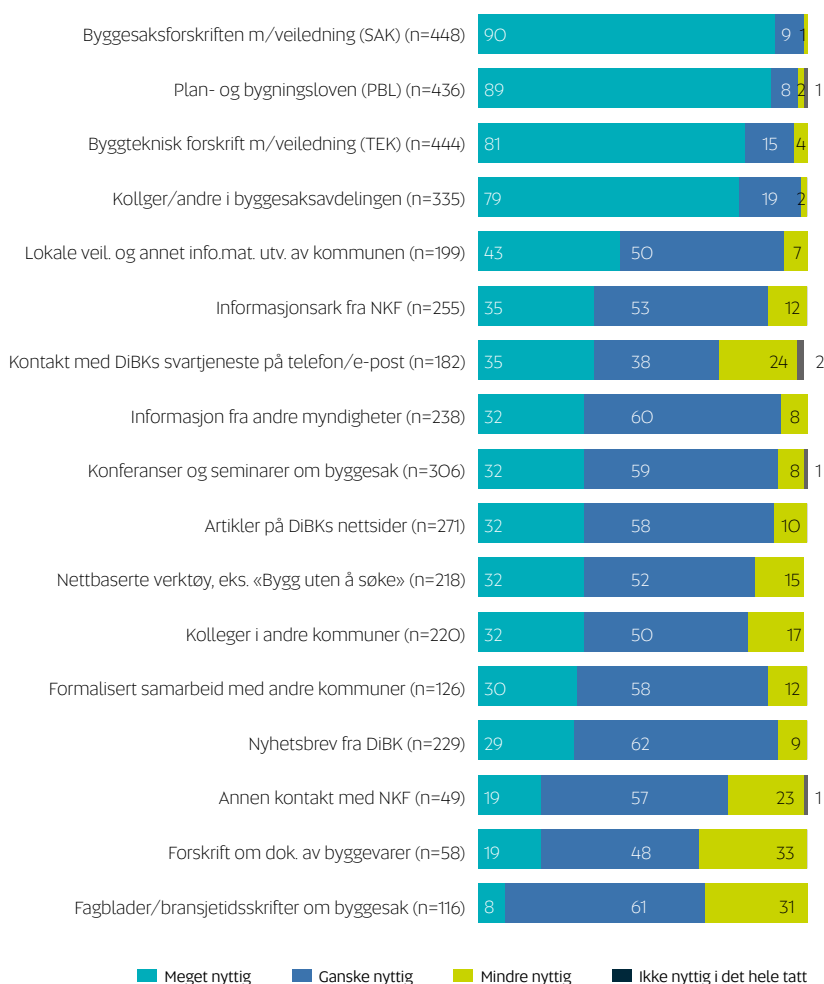
Direktoratets innsats og bistand i forbindelse med regelendringene av 1. juli 2015 ble oppfattet som god og grundig. I forkant av endringen deltok våre ansatte på fylkesmannskonferanser landet rundt, og informasjon fra direktoratet bidro til å effektivisere og forbedre kommunikasjonen med publikum og søkere. Det gjorde kommunene i stand til å målrette og tilpasse informasjonsarbeidet i kommunen. Undersøkelsen viser at informasjon om omfattende regelendringer med fordel kan komme tidligere, slik at kommunene kan være bedre forberedt på pågangen fra publikum i tiden før og etter ikrafttredelse av nye regler.

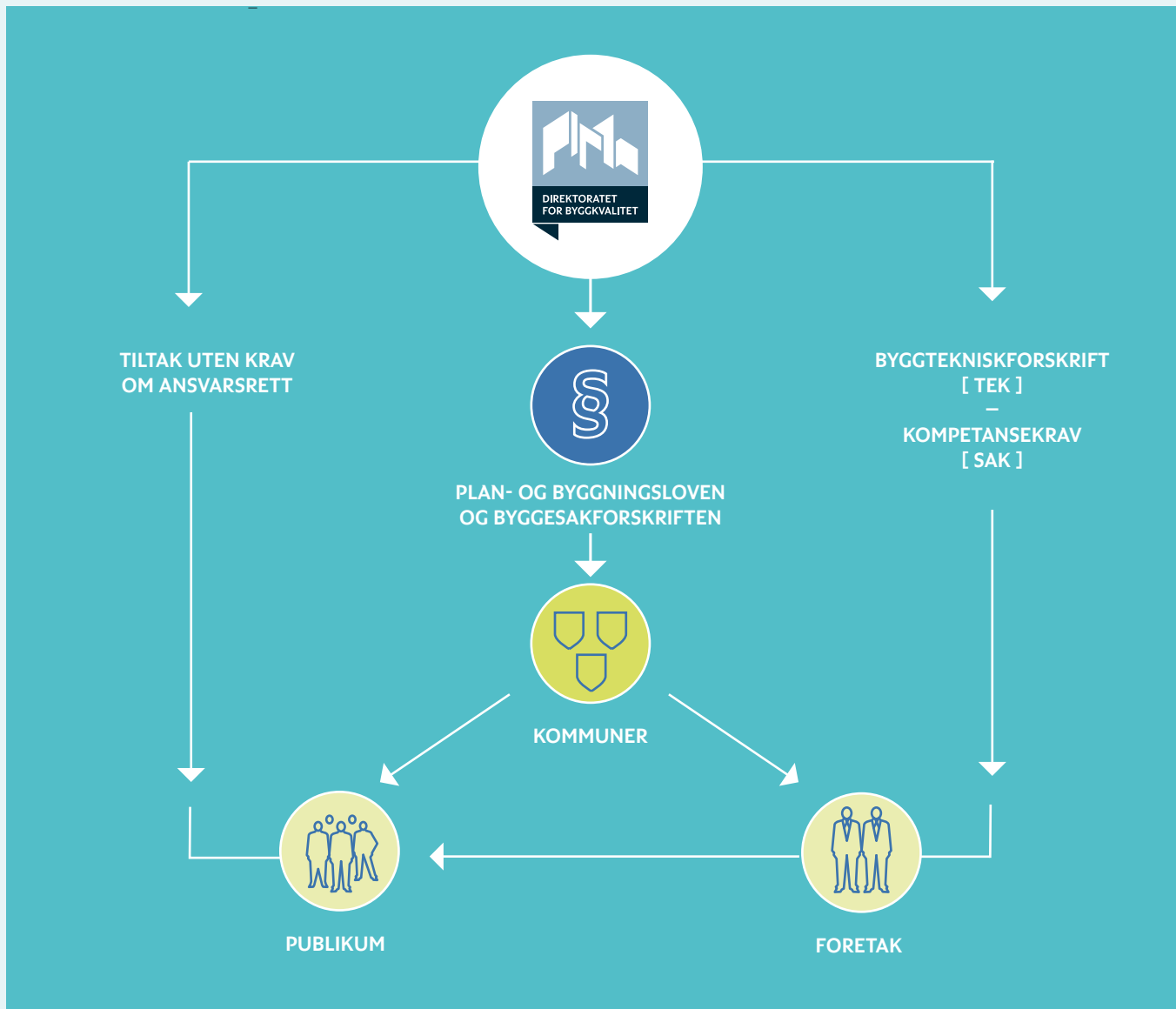
Undersøkelsen gir nyttig kunnskap til DiBK, både for vurdering av effekt av direktoratets arbeid i 2015 og for planlegging og prioritering av aktiviteter fremover.

Undersøkelsen viser at det er stor grad av tilfredshet med DiBK. Mer enn tre av fire er fornøyd. Resultatet tyder på at kjennskapen til DiBK og arbeidet som gjøres totalt sett, er høy. Det er særlig i de mindre kommunene at undersøkelsen viser en høy andel som er meget fornøyd med DiBK.

Undersøkelsene og analysene bekrefter at direktoratets satsing med mer målrettet veiledning om reglene, bidrar til mer standardisert tolkning og enklere forståelse, og at dette har god effekt for kompetanse og effektivitet i saksbehandlingen. Ifølge saksbehandlerne selv, er det i det daglige arbeidet at man erverver ny kunnskap. Dette underbygger at søknads- og saksbehandlings-systemer kan fungere som digitale læringsplattformer, for søker og kommunen.

Hvor nyttige er disse kildene for deg i arbeidet som byggesaksbehandler?

DiBK mener det er behov for å opprettholde bredde og differensiering i tilbudet fra direktoratet. Det skal utvikles målrettet veiledning og informasjon rettet mot kommuner, foretak og publikum (tiltakshavere). Kommunene har behov for støtte til egen saksbehandling og dialog mot tiltakshavere og foretak, i sin rolle som lokal bygningsmyndighet. Det er et stort potensial for å møte dette behovet i kommunene gjennom tilpasset veiledning og saksbehandlingsstøtte fra direktoratet.

Prioritering av regelstøtte og veiledning som kan inngå i nye søknads- og saksbehandlingssystemer, vil også underbygge målene om digital behandling og samhandling. Foretakene har behov for informasjon og veiledning om kompetansekrav og tekniske krav, som direktoratet bør vurdere å prioritere. Mens mot tiltakshavere er det naturlig at direktoratet prioriterer behov som kommunene ikke dekker, slik som informasjon og veiledning i saker som kommunene ikke skal saksbehandle, og saker uten krav om ansvarlige foretak. Nettbaserte veiledere som «Bygg uten å søke» blir tatt godt i mot av byggesaksbehandlerne. DiBK vil vurdere økt bruk av denne typen veiledere, der regeltolkning også kan inngå i nye søknadssystemer til erstatning for ByggSøk. DiBK vil også vurdere videreutvikling av egne nettsider og og forbedring av søkfunksjonen.

Hvilken påvirkning og betydning har bruker-vennligheten i regelverket på effektiviteten i byggeprosjektene?

En brukerundersøkelse gjort blant bedrifter med sentral godkjenning, viser at bedriftene selv opplever å ha hatt en effektivitetsforbedring i løpet av de seneste fem årene. Det er imidlertid stor spredning mellom type bedrift når det gjelder i hvilken grad man opplever en forbedring av effektiviteten. Nesten halvparten (47 prosent) opplever en betydelig forbedring, mens 53 prosent opplever en liten eller moderat effektivitetsforbedring. Arkitektene har i minst grad opplevd positiv effektivitetsutvikling de seneste fem årene, mens de som jobber med byggeledelse og kontroll i størst grad har opplevd positiv effektivitetsutvikling. De små bedriftene har opplevd en positiv effektivitetsutvikling i noe større grad enn de store bedriftene.

Sentral godkjenning av foretak, egen kompetanse i bedriften og veiledning fra SINTEF Byggforsk, fremheves av bedriftene som områder som fremmer effektivitet i byggeprosjekter. Imidlertid viser brukerundersøkelsen at effektiviteten i byggeprosjektene kan forbedres på noen områder. Her har foretakene spesielt pekt på den kommunale saksbehandlingen, endringshyppigheten i regelverket, uavhengig kontroll, regelverket for universell utforming og dels regelverket for energi.

Deltakerne i undersøkelsen etterspør verktøy og hjelpemidler i sitt daglige arbeid, som bidrar til å sikre oppfyllelse av regelverket i konkrete byggeprosjekt. Dette behovet støtter opp om våre planer og arbeid med TEK, og arbeid med å fremme nye digitale tjenester. Som et ledd i å følge opp funnene fra denne undersøkelsen, vil direktoratet fortsette arbeidet med å forenkle og tydeliggjøre regelverket. Veiledning og informasjon til bedriftene må målrettes. Regelverk må tilpasses for utvikling av digitale tjenester. Direktoratet må også sørge for å ha god dialog med næringen når nytt regelverk skal tre i kraft, ikke minst for å skape større forutsigbarhet ved endringer.

STATUS FOR BYGGSØK

Volumtall	2013	2014	2015
Andel søknader ferdigstilt i ByggSøk			73%
Andel søknader sendt elektronisk i ByggSøk	24%	27%	30%
Antall kommuner som har koblet sine kart opp mot ByggSøk*	-	66	70

* Det er usikkert hvor mange av kartløsningene som faktisk virker. Årsaken til dette er at kartleverandørene i noen tilfeller har problemer med løsningene sine.

DiBK skal ha ferdigstilt veiledningsmateriell, også til publikum, i god tid før ikraftsetting av forenklingstiltakene 1. juli 2015.

Tildelingsbrevet 2015

Bygg uten å søke

Fra 1. juli 2015 kan en rekke tiltak føres opp uten at det er nødvendig å søke. Endringene i byggesaksforskriften (SAK10) er gjort for å effektivisere og forenkle byggesaksprosessene. Den enkelte tiltakshaver har fått større frihet til å bygge på egen eiendom uten søknad, men dermed også større ansvar for å avklare om tiltaket er i samsvar med regelverket.

I forkant av endringene, utarbeidet vi veiledningsmateriell, artikler og verktøy for å gi god og nødvendig informasjon og veiledning til kommunene og tiltakshavere om forenklingene i byggereglene. Til vårt nettsted dibk.no ble det laget artikler om forenklingene, med publikum som målgruppe. I tillegg har direktoratet bidratt og gitt støtte til arbeidet med oppdatering av informasjonsark fra Norsk kommunalteknisk forening (NKF), og til SINTEF Byggforsk for revidering av byggdetaljblad om garasjer. Direktoratets støtte sikret at anvisningen ble oppdatert og tilgjengelig for publikum, tidligere enn den normalt ville vært. Informasjonsarkene fra NKF er gjort tilgjengelig for alle kommuner og den som skal bygge, slik at de kan fungere godt i formidlingen av regelendringene 1. juli 2015. Direktoratet har også arrangert opplæringskonferanser for foredragsholdere til fylkesmannskonferanser og deltatt på de fleste fylkesmannskonferanser for å orientere om nye regler. Vi fikk god respons på at veiledning var tilgjengelig på et tidlig tidspunkt og svært mange kommuner har videre formidlet direktoratets veiledning på sine nettsider.

I 2015 har vi lagt vekt på å utarbeide digitale løsninger som bidrar til enklere prosesser. Den nettbaserte veiviseren «Bygg uten å søke», ble utviklet for å hjelpe garasjebyggere å finne ut hvorvidt garasjen de bygger er søknadspliktig, eller ikke. Hensikten med veiviseren er å gi bedre og mer brukerorientert veiledning til garasjebyggere, slik at det blir enklere å følge regelverket, og er utviklet for publikum som ikke nødvendigvis har inngående kjennskap til regelverket. Samtidig bidrar veiviseren til å redusere antall spørsmål til kommunen om garasjesaker. Verktøyet har fått stor oppmerksomhet og tilbakemelding fra brukerne viste at 91 prosent mener løsningen er nyttig.

I 2015 lanserte vi også veiviseren «Hvor stort kan du bygge». Veiviseren hjelper publikum med å finne ut hvor mye de kan bygge på tomten sin (utnyttelsesgrad).

Vår vurdering er at den samlede informasjonen og veiledningen har bidratt til mange avklaringer for kommunene og brukerne av regelverket og således god implementering av nye regler. Det er også effektivt at direktoratet sentralt utvikler informasjonsressurser som kommunene videreformidler til sine innbyggere. Gjennom omfattende veiledning til kommunene og foretakene, og utarbeidelse av nye nettbaserte veivisere, mener direktoratet at dette har bidratt til god måloppnåelse for mer effektive og brukervennlige søknads- og byggeprosesser.

Den nettbaserte veiviseren «Bygg uten å søke», ble utviklet for å hjelpe garasjebyggere å finne ut hvorvidt garasjen de bygger er søknadspliktig, eller ikke.

DiBK skal utarbeide forslag til nye kriterier for sentral godkjenning av ansvarlige foretak. DiBK skal bistå departementet i arbeid med lov- og forskriftsendringer og implementering av disse.

DiBK skal utvide tilsynsvirksomheten til den sentrale godkjenningsordningen, jf. omtale under kap. 3587, post 4.

DiBK skal bistå departementet i å vurdere utvikling av mulige modeller for registre eller godkjenningsordninger som styrker virksomheters og forbrukeres mulighet for å velge kvalifiserte selskaper gjennom å synliggjøre hvorvidt foretak følger regelverket.

DiBK skal i årsrapporten for 2015 redegjøre for utviklingstiltak og aktiviteten i den sentrale godkjenningsordningen.

Oppdrag i tildelingsbrevet 2015

Ny sentral godkjenning

Direktoratet har utarbeidet forslag til nye kriterier for sentral godkjenning av ansvarlige foretak, og har bistått departementet i arbeid med lov- og forskriftsendringer i den forbindelse. Direktoratet har også laget omfattende veiledning og informasjon rettet mot en rekke aktører. Endringene er basert på Prop. 99 L (bortfall lokal godkjenning) og Prop. 131 L (ny sentral godkjenning).

Med opphør av lokal godkjenning 1. januar 2016, skal ikke lenger kommunene godkjenne foretak for ansvarsrett i byggesaken. I stedet skal kommunen registrere erklæringer om ansvarsrett som skal sendes til kommunen før byggearbeidene starter. Kommunens forhåndsgodkjenning av foretak var godt innarbeidet, og det nye systemet med erklæring får konsekvenser for mange, spesielt foretak og kommuner.

Sentral godkjenning skal gi trygghet for at kompetansen i foretakene er vurdert, og dermed sikre riktig og god kvalitet på byggearbeidene, skape større tillit i kommunene og mindre behov for tilsyn.

Våren 2015 utarbeidet direktoratet høringsnotat for endringer i SAK10, med nye seriøsitetsskrav og tilpasning av godkjenningsområdene. Forslaget tilrettela blant annet for at direktoratet kunne innhente opplysninger om betaling av skatter og avgifter, antall ansatte osv.

Opplysningene skal hentes inn fra eksisterende registre, slik at bedriftene ikke belastes med ekstra papirarbeid og byråkrati. Departementet sendte endringsforslagene på høring i juli 2015. Etter høringsperioden vurderte direktoratet høringsuttalelsene, og ga i oktober anbefaling til departementet om endringer i forskriften. Departementet vedtok forskriften før årsskiftet og nye regler for sentral godkjenning ble iverksatt 1. januar 2016.

Direktoratet har utarbeidet veiledning til en rekke bestemmelser i SAK10, som er omfattet av endringen. Vi har hatt løpende dialog med registermyndigheter om skatt, merverdiavgift og HMS i utvikling av nye regler for ordningen.

For at regelendringer skal bli tatt godt imot, er det nødvendig å informere omgivelsene om hvordan de nye reglene skal praktiseres. Dette har DiBK gjort gjennom nyhetsbrev, redaksjonell omtale i bransjemedier, direkte e-post til foretak i ordningen, foredrag hos bransjeforeninger og omtale på direktoratets nettside. Det vil også være nødvendig med et planmessig informasjonsarbeid etter 1. januar 2016, og en oppfølging etter hvert som nye regler har fått tid til å virke.

Direktoratet har gjennomført oppdraget i tråd med målsettingen og vi har lagt til rette for implementering av regelverket med veiledning og informasjon til målgruppene.

TILSYNSVIRKSOMHETEN I 2015

Stedlige tilsyn

Et oppdrag for 2015 var å utvide tilsynsvirksomheten til den sentrale godkjenningsordningen. Vi har hatt en økning i antall stedlige tilsyn på over 40 prosent i forhold til 2014. Dette skyldes i hovedsak flere ansatte tilsynsmedarbeidere. Tilsynsstaben ved avdeling for sentral godkjenning er doblet fra sju ansatte i 2014, til fjorten ansatte i 2015. På høsten så vi at personaløkningen fikk full effekt.

Både i forkant og etter at nye tilsynsmedarbeidere var på plass, utveksler vi erfaringer og vurderinger av de funnene som blir gjort på tilsynsmøtene. Vi har strammet noe inn på hvor grensen mellom advarsel og tilbaketrekking av foretakenes sentrale godkjenning, går. Effekten av denne innstrammingen av sanksjonsformene vil bidra til en ensartet forvaltningspraksis.

De siste tre årene har antall advarsler etter stedlige tilsyn holdt seg omtrent på samme nivå. Antall vedtak om tilbaketrekking av den sentrale godkjenningen er fordoblet i forhold til 2014.

I løpet av høsten ble det gjennomført et forsøk med et felles tilsyn på byggeplass. Her deltok direktoratets avdeling for produkter og installasjoner, Vestre Toten kommune og Arbeidstilsynet på Gjøvik. Et slikt felles tilsyn er krevende med hensyn til forberedelse av tilsynsmøtet, å tydeliggjøre de ulike myndighetsroller overfor foretaket og utnytte tiden effektivt på tilsynsmøtet. Evalueringen viste at dette var et nyttig forsøk og vi vil i 2016 jobbe for en utvikling og effektivisering av felles tilsyn.

Dokumenttilsyn

Det totale antallet dokumenttilsyn har holdt seg på omtrent samme nivå som i 2014, mens andelen dokumenttilsyn i søknadsbehandling har økt. Det er en tendens til at ressursforbruk per dokumenttilsyn er noe økende.

Vi har fulgt opp innrapporteringer fra kommunene, i tillegg til dokumenttilsyn både med kvalifikasjoner og i egen søknadsbehandling.

- Høsten 2015 startet vi 18 tilsyn med kvalifikasjoner. 14 ble avsluttet i 2015, alle uten sanksjoner.
- I 2015 har 113 av dokumenttilsynene vært knyttet til søknadsbehandling. 70 av disse endte med avslag eller delvis avslag på søknaden om sentral godkjenning. Andelen dokumenttilsyn knyttet til søknadsbehandlingen er fordoblet i forhold til 2014.

Kommunale innrapporteringer

Mange kommunale innrapporteringer er utgangspunktet for våre dokumenttilsyn. Av totalt 558 innrapporteringer i 2015, er 384 konkret vurdert for oppfølging med et dokumenttilsyn. 53 av disse er fulgt opp gjennom videre kontakt med foretakene. I enkelte tilfeller følges kommunale meldinger opp med stedlige tilsyn.

Kommunens kjennskap til foretakene knyttet til de konkrete tiltakene, er et viktig grunnlag for en effektiv tilsynsaktivitet for den sentrale godkjenningsordningen. Alle innrapporteringer blir vurdert i forhold til videre oppfølging.

Vi har registrert en nedgang av kommunale innrapporteringer de siste årene. Dette skyldes i hovedsak en mer presis innrapportering fra kommunene.

Kommunesamarbeid

Når vi gjennomfører stedlige tilsyn, forsøker vi å kombinere det med erfaringsutveksling med kommunene. Det betyr i praksis at DiBK gir kommunene tilbakemeldinger på tilsyn med foretak der det foreligger en innrapportering. Kommunene er en viktig kilde når vi velger ut tilsynskandidater, og bidrar til å avdekke useriøse aktører.

Mange kommuner har sparsom erfaring med stedlige tilsyn, og ønsker å høste av direktoratets erfaring med tilsynsaktiviteten. Ved flere anledninger er kommunale representanter med som observatører på direktoratets tilsynsmøter (2014: 10 kommuner, 2015: 12 kommuner).

Dokumenttilsyn vs stedlige tilsyn

Begge tilsynsformer er viktige for å nå brukerne av ordningen i størst mulig grad.

Et dokumenttilsyn er mindre ressurskrevende å gjennomføre for den enkelte medarbeider, og kvantitativt har vi her den største måloppnåelsen.

Ved stedlig tilsyn oppnår vi en annen kontakt med foretaket, og det er lettere å se om rutiner for kvalitetssikring er i aktiv bruk.

Stedlig tilsyn gir også en annen mulighet til å gi foretaket veiledning om regelverket, enn ved et dokumenttilsyn.

NØKKELTALL 3 SISTE ÅR

Tilsyn	2013		2014		2015	
	Måltall	Resultat	Måltall	Resultat	Måltall	Resultat
Dokumenttilsyn	500	510	525	575	525	589
Stedlige tilsyn	170	140	175	173	175	234

Kommunele innrapporteringer	2013	2014	2015
Antall	947	657	558
*Ikke relevant for SG	535	210	174
Vurdert for oppfølging	412	447	384

* Med "ikke relevant for SG", menes i hovedsak at mange av innrapporteringene har vært kopi av korrespondanse

Kommunebesøk	2013	2014	2015
Antall	19	17	9

Stedlige tilsyn	2013	2014	2015
Totalt	140	173	234
Advarsler	45	57	83
Vedtak tilbaketrekking	21	27	79

Dokumenttilsyn	2013	2014	2015
Totalt	510	575	589
Kommunele meldinger vurdert for oppfølging	412	447	384
Vurdering av etterspurt dokumentasjon	98	128	205
Advarsler	14	10	10
Vedtak tilbaketrekking	24	15	37

Utvikling av registre

Gjennom arbeidet med utvikling av sentral godkjenning, ble både søknadsskjema og registeret over de som har sentral godkjenning, forbedret. Søknadsskjemaet er tilpasset regelendringene som trådte i kraft 1. januar 2016, og innloggingen for å søke skjer via ID-porten og Altinn.

Registeret har nå flere søkemuligheter og er langt mer brukervennlig enn tidligere. Registeret har forklarende tekstfelt som informerer om godkjenningen generelt, og viser også hvilken kompetanse de respektive foretakene har. Registeret er også lenket til veiledningen i byggesaksforskriften, som forklarer hva foretakenes godkjenning innebærer.

Aktivitetsnivå

2015 ble et aktivt år for avdelingen sentral godkjenning. De fleste medarbeiderne har vært engasjert i utvikling av godkjenningsordningen. Vi har gitt våre innspill til forskrift- og veiledningsarbeidet, bidratt til effektiviseringsarbeid og vært aktive i markedsføring av ordningen, deriblant på Byggesaksdagene, Bygg Reis Deg, næringskonferanser og hos bransjeforeninger.

På personalsiden er det gjennomført 13 nyansettelser i løpet av året, og avdelingen er blitt delt i to seksjoner: én seksjon for søknader/klagesak og én for tilsyn. Som et resultat av bemanningsøkning har tilsynsaktiviteten ved avdelingen økt med ca 35 prosent for stedlige tilsyn.

Pågangen av søknader har vært stor, og antall behandlede søknader har økt med 26 prosent fra 2014.

Som en del av utviklingsarbeidet med ny sentral godkjenning, er søknadssystemet utviklet for å håndtere nye krav og det er lagt mye ressurser i økt brukervennlighet. At saksbehandlings-systemet nå kan kobles direkte opp mot Skatt for å hente et utvalg av kjente opplysninger, må ses på som et gjennombrudd for offentlige etater. I løpet av 2016 skal systemene utvikles ytterligere, slik at vi oppnår en full automatisering av informasjonsinnhenting.

Resultatmål: Økt kompetanse om implementering av nye løsninger i sektoren

KOMPETANSE OG KUNNSKAPSDELING

Økt kompetanse og innovasjon er sentralt for å nå mål om bedre kvalitet i boliger og bygg. Direktoratet skal bidra til økt kompetanse om energieffektive, miljøvennlige og godt utformede boliger og bygg i hele byggenæringen. Direktoratet skal videre bidra til kunnskap om god eiendomsforvaltning. Både i næringen og i kommuner finnes god kunnskap om regelverket, nye tekniske løsninger, effektive prosesser og markedets forventninger. Utfordringen er at kunnskapen ikke deles og brukes godt nok. DiBK skal derfor bidra til at denne kunnskapen tas i bruk og deles, og at samhandlingen mellom aktørene bedres.

Gjennom oppfølging av vår strategi for framtidens digitale byggsektor, ByggNett, har direktoratet hatt særlig oppmerksomhet på tiltak som kan fremme digitalisering i hele byggsektoren. Budsjettet ga rom for økt aktivitet.

DETTE HAR VI GJORT

I 2015 har direktoratet lagt ned mye arbeid og ressurser med å støtte arbeidet i KS og pilotkommuner, med utvikling av nye søknads- og saksbehandlingssystemer. Direktoratet har utviklet samarbeid med sentrale aktører som skal bidra til at nye digitale løsninger skal utvikles og fungere. Det er etablert et råd for å sikre gjennomføring og utvikling av ByggNett-strategien. Vi har også gitt støtte til arbeid for økt kompetanse om eiendomsforvaltning. Samlet sett har direktoratets innsats på dette området vært omfattende og gitt god resultat- og måloppnåelse.

eByggesak

I samarbeid med KS/KommIT, flere kommuner, SSB og Kartverket har vi i prosjektet eByggesak laget en kravspesifikasjon som kommunene kan bruke til anskaffelse av nytt støtteverktøy for byggesaksbehandling. Første versjon av kravspesifikasjon for eByggesak og eByggesøknad er ferdigstilt og tilgjengelig på KS/KommIT sine sider.

DiBK har i dette arbeidet bidratt med betydelige arbeidsressurser og delfinansiering av prosjektet. DiBK har også bidratt med delfinansiering av Trondheim kommunes kostnader for tilrettelegging som første pilotkommune. DiBK har fått utført en utredning om byggesak fra A til Å og en utredning om samordning med andre myndigheter, som juridisk og prosessmessig grunnlag for standardisering av byggesaksbehandlingen.

Det er i dag stor variasjon for hvordan de ulike kommunene og ulike saksbehandlere behandler saker. Et viktig ledd i prosessen for forenkling, forbedring og fornying er å få på plass gode saksbehandlingsløsninger for kommunene, som gir god prosessstøtte og trygghet i behandling av byggesakene. For å oppnå ønskede effekter, må byggesaksprosessen i større grad standardiseres. Arbeidet med standardisering må forankres godt i kommunene og det har derfor vært viktig at det er KS som har initiert arbeidet. Aktiv deltakelse fra DiBK har sikret at lovgivers perspektiv blir godt ivarettatt. Det er stor interesse hos kommunene for å få standardisert byggesaksbehandlingen. Det er stor vilje til å få utviklet nye system for saksbehandlingen i avdelingene for byggesak, men det er tunge prosesser internt i kommunene for å få ressurser til å få gjennomført dette. Trondheim kommune er godt i gang med pilotering, men det er viktig nå at flere kommuner blir involvert og deltar aktivt i dette utviklingsarbeidet.

eByggesøknad

Med de samme samarbeidspartnerne som i eByggesaksprosjektet, har vi også laget veiledningsmaterieell som kommunene kan bruke i anskaffelsen av nytt støtteverktøy for byggesøknadsprosessen. Det er utviklet nye standarder for bruk av BIM (byggningsinformasjonsmodeller) som bærer av informasjon, som i dag blir sendt som tegninger. Vi samarbeider med Altinn for å teste ut nye standarder for innsending av dokumentasjon til kommunene via Altinn. Standarden er utviklet med utgangspunkt i datastrukturen i ByggSøk.

ByggSøk er et gammelt system som ikke tilfredsstiller dagens krav og forventninger til brukerretting og sikkerhet. Dersom kommunene skal få realisert alle gevinstene med eByggesak, er det helt nødvendig at dataene i byggesaken tilflyter kommunene i en god elektronisk form. Det er derfor viktig å få på plass nye løsninger for elektroniske byggesøknader som kan tilfredsstille alle disse behovene. I henhold til ByggNett-strategien skal ikke DiBK utvikle systemer for brukerne, men legge til rette for at IKT-næringen får gode forhold til å gjøre dette. En vesentlig faktor for å få gode data inn i eByggesak, er at byggesøknadene kommer komplett inn til kommunene. Det vil derfor være behov for en felles sjekk av alle typer byggesøknader, slik at de inneholder riktig sett med data før de sendes kommunene. DiBK har begynt utredning om denne sjekken kan være en av flere fellestjenester som legges på Altinn. Uttesting av slike tjenester kan gjøres ved hjelp av eksisterende søknadssystem – ByggSøk.

Arbeidet med å utarbeide spesifikasjoner for eByggesøknad har vist at forretningsmodellene for nye søknadssystem ikke er så åpenbare, som for eByggesak. Det kan like gjerne være de ulike fagsystemene, som ansvarlig søker bruker, som skal «velge» søknadssystem som at det er kommunene som har sitt eget system. Prosjektet har ennå ikke konkludert med hvilke forretningsmodeller som vil være optimale, og det blir en viktig oppgave i 2016 å bidra til at det blir utviklet flere versjoner av eByggesøknad. DiBK må legge til rette tilstrekkelige fellestjenester, for å sikre at alle systemene som blir utviklet kommer i en og samme form til kommunene.

**Økt kompetanse og innovasjon
er sentralt for å nå mål om bedre
kvalitet i boliger og bygg.**

ByggLett

I 2015 har vi brukt en demonstrasjonsmodell for ByggLett som et verktøy for å komme i innovativ dialog med sektormyndighetene. Vi har jobbet mot Arbeidstilsynet, Riksantikvaren og Vegvesenet. Vi er i gang med å lage en demonstrasjonsmodell for arbeidsbygninger hvor enkelte deler av Arbeidstilsynets regelverk kan synliggjøres. Vi har fått informasjon om kulturminner som vi har innarbeidet i ByggLett-modellen. Arbeidet mot Vegvesenet har vært konsentrert om å finne bestemmelser som eventuelt kan innarbeides i demonstrasjonsmodellen for ByggLett.

I henhold til ByggNett-strategien skal DiBK jobbe med samordning mot sektormyndighetene, samt med å tilrettelegge for selvbetjeningsløsninger. Det er svært ulikt i hvilken grad sektormyndighetene kommer inn i byggesakene, og i tillegg er den digitale modenheten svært ulik. Vi har derfor valg å tilnærme oss sektormyndighetene en for en, og vi har prioritert de som oftest er inne i en byggesak. Målet har vært å inspirere sektormyndighetene til selv å jobbe med hvordan de kan bidra inn i selvbetjeningsløsninger for brukerne.

Arbeidet i 2015 har bekreftet at strategien med å jobbe med myndighetene en for en, er en god tilnærming. De ulike myndighetene jobber normalt kun innenfor sine egne perspektiver. Det er krevende å nå igjennom med nye perspektiv, men med en konkret og praktisk tilnærming via demonstrasjonsmodellene for ByggLett, oppstår det nye ideer og muligheter. I 2016 viderefører vi arbeidet med Arbeidstilsynet, Riksantikvaren og Vegvesenet, samtidig som nye sektormyndigheter må involveres. Planen for 2016 er å forsøke å involvere helsemyndighetene ved Mattilsynet.

Etablere råd for ByggNett

Det er opprettet et råd som gjennomgår aktiviteter, resultater og planer i arbeidet med ByggNett-strategien. Rådet er et fagråd som skal ivareta behovet for forpliktende samarbeid med berørte aktører i sektoren. ByggNett-rådet møtes to ganger i året for å bistå DiBK i arbeidet med ByggNett-strategien, og gi direktoratet råd om prioriteringer. Rådet ledes av direktoratets direktør og er sammensatt med deltakere fra offentlige myndigheter, interesseorganisasjoner og relevante aktører fra næringen. Rådet har avholdt to møter i 2015.

ByggSøk – drift og nedtrapping

I august 2015 oppstod det et alvorlig avvik i drift av ByggSøk. Dette medførte at systemet var nede i 15 dager. Årsaken til driftsavviket var dårlige oppdaterings- og overvåkningsrutiner av databasen hos vår eksterne driftsoperatør. DiBK måtte selv bygge databasen opp igjen med eksterne konsulenter. Dette var et meget tidkrevende arbeid. Vi har derfor avviklet kontrakt med eksternt driftselskap og tatt den tekniske driften tilbake.

Vi tester nå ut en anerkjent skytjeneste for å undersøke om dette kan være en god løsning for drift av ByggSøk. DiBK har inngått en rammeavtale for skytjenester for drift av deler av våre systemer. Drift av ByggSøk kan være aktuelt å legge som skytjeneste, men dette vil vi avklare i løpet av første kvartal 2016.

I 2015 har vi gjennomført to endringer og tilpasninger i ByggSøk, for å ivareta regelendringene som trådte i kraft 1. juli og 1. januar 2016.

DiBK har også med utgangspunkt i ByggSøk, testet ut muligheten for ByggSøk med oversendelse av byggesøknader til kommunene via Altinn. Det er denne metoden for oversendelse det legges opp til i det framtidige eByggesøknad. Et prøveprosjekt ble etablert for innsending av ett enkelt skjema via Altinn (Opplysninger gitt i nabovarsel). Uttesting av Altinn for innsending av dokumenter til kommunene har vært vellykket, og i løpet av første halvår vil grunnlaget for innsending av alle dokumentene i byggesaken utvikles.

I henhold til ByggNett-strategien skal DiBK jobbe med samordning mot sektormyndighetene, samt med å tilrettelegge for selvbetjeningsløsninger.

Slik oppfatter brukerne at regelverket støtter opp om utvikling og implementering av nye løsninger

I 2015 spurte vi prosjekterende og utførende i næringen om hvordan de opplever at regelverket støtter opp om utvikling og implementering av nye løsninger. Vi ba dem svare på spørsmål spesielt knyttet til energi og universell utforming. Undersøkelsen viser at det har foregått en viss grad av innovasjon både innenfor fagområdet energi og universell utforming, de siste fem årene.

Undersøkelsen viser at innovasjonen har vært høyere for fagområdet energi enn for universell utforming. Dette gjelder uavhengig av bedriftstype og bedriftsstørrelse. De fleste aktørene ønsker operative krav, fremfor funksjonsbaserte krav, både innen fagområdet energi og universell utforming. De operative kravene oppleves å være enklere å forholde seg til, og kan derfor være effektivitetsfremmende på kort sikt. Flere mener imidlertid at funksjonsbaserte krav er mer effektivitets- og innovasjonsfremmende på lang sikt.

De fleste aktørene opplever at regelverket har gitt grobunn til innovasjon i noe større grad hos sine leverandører, enn i egen bedrift. Markedet etterspør nye og bedre løsninger, både innenfor energi og universell utforming. Proffmarkedets etterspørsel er større enn privatmarkedets. På energiområdet er det størst etterspørsel fra store bedrifter med sentral godkjenning.

Undersøkelsen viser at regelverket knyttet til energi og universell utforming til en viss grad fører til innovasjon og implementering av nye løsninger. Vi har fått nyttige svar på hvordan vi skal arbeide videre med å utvikle byggt teknisk forskrift for å bidra til ytterligere innovasjon på disse fagområdene. Dette vil vi se nærmere på i vårt arbeid med regelverksutvikling.

DiBK skal gjennomføre ByggNett-strategien som er presentert i rapport av 15. september 2014. Milepælsplan oversendt 19. desember 2014 legges til grunn for gjennomføring av strategien og styringsdialogen på dette området i 2015.

Oppdrag i tildelingsbrevet.

Gjennomføring av ByggNett-strategien

ByggNett er direktoratets strategi for fremtidens digitale byggsektor. Gjennom digitalisering skal direktoratet bidra til enklere og mer effektive byggeprosesser, større forutsigbarhet og økt innovasjon i byggsektoren. Vi skal legge til rette og være en pådriver for at byggsektoren fornyes og visjonen i ByggNett-strategien oppfylles.

Direktoratet har i 2015 fulgt opp ByggNett-strategien i henhold til milepælsplanen. De viktigste oppnådde milepælene er:

- Vi har kommunisert strategien til byggsektoren og forankret den hos sentrale aktører. Dette arbeidet skal fortsette i 2016 gjennom revidering av ByggNett-strategien.
- Det er etablert et rådgivende organ for ByggNett-strategien (ByggNett råd).
- Versjon 1 av spesifisering for eByggesak er ferdigstilt og Trondheim, som første av syv pilotkommuner, skal signere avtale om utvikling i mars 2016.
- Versjon 1 av spesifisering for eByggeSøknad er ferdigstilt, og DiBK og KS jobber med å få på plass nødvendige fellestjenester på Altinn. Innsendingstjenester skal være klare i løpet av høsten 2016.
- Vi har laget en ny veiviser «Bygg uten å søke», som er en nettbasert veiledning rettet mot forbruker, om hva som må søkes om eller ikke.
- Vi ivaretar Norges rolle innen CEN-standardisering som støtter bruk av åpen BIM.

DiBK skal i årsrapporten for 2015 rapportere om sitt arbeid med å fremme god eiendomsforvaltning (veiledning og andre stimulerende tiltak).

Oppdrag i tildelingsbrevet

Eiendomsforvaltning

Et velfungerende byggemarked er avhengig av at bygningseier har kompetanse og etterspør kvalitet på byggtjenester utført av seriøse aktører. Direktoratet arbeider derfor for å øke kompetansen hos bygningseiere, slik at vi kan sikre god byggkvalitet og økt bruksverdi.

DiBKs eier- og forvalterforum ble etablert for tre år siden. Hensikten var å utvikle og spre kunnskap om eiendomsforvaltning og få innspill til regelverksutviklingen. I løpet av 2015 har direktoratet satt i gang en rekke tiltak for å heve kunnskapen om eiendomsforvaltning. Arbeidet er gjort i samarbeid med andre tilsynsmyndigheter for bygg, KS, Norsk Kommunalteknisk Forening, Husbanken, Huseiernes Landsforbund og DiBKs eier- og forvalterforum.

Direktoratet har bidratt og gitt støtte til NKF i arbeidet med å etablere et tilstandsbarometeret for kommunale bygg. Barometeret gir god informasjon om tilstanden til byggene i kommune-Norge. Statistikken gir kunnskap om forhold knyttet til helse, miljø og sikkerhet for brukerne av skoler, barnehager, omsorgsbygg m.m.

Tilstandsbarometeret viser status og utvikling fra år til år når det gjelder vedlikeholdsbehov, inneklimateforhold, status for universell utforming, brannsikkerhet, energistatus, flom/overvann osv. Tilstandsbarometeret er tilgjengelig for alle og kan brukes av myndighetene til å følge med på effektene av eventuelle tiltak.

DiBK har gitt støtte til og gjennomført flere tiltak som har bidratt til god kunnskap om eiendomsforvaltning. I 2015 har direktoratet gitt støtte til blant annet Norsk Kommunalteknisk Forening, for en eksempelsamling som skal forenkle tolkninger og gi mer enhetlig praksis i kommunene, ved behandling av tiltak på eksisterende byggverk. Direktoratet har også bidratt med kunnskapsoverføring gjennom å gi støtte til å lage en film som viser hvordan eksisterende bygg kan benytte digitale modeller i eiendomsforvaltningen, og vi har deltatt på flere seminarer med andre offentlige etater for å dele nyttig kunnskap med kommunene. Samlet har våre aktiviteter på området gitt et godt grunnlag og kunnskap til eiendomsforvaltere og kommunenes arbeid på området.

DiBK skal rapportere på sin bistand som sekretariat for Bygg21 i årsrapporten for 2015

Oppdrag i tildelingsbrevet

Bygg21

Direktoratet for byggkvalitet ivaretar funksjonen som sekretariat for Bygg21 med administrative støttefunksjoner, samt bistand til og kontroll med programmets økonomiforvaltning. Bygg21 disponerte i 2015 en økonomisk ramme i tråd med tildelingsbrevet på inntil 13 millioner kroner, samlet over driftsbudsjettet i form av to faste stillinger, og post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling med en samlet budsjett disponering på 10,2 millioner kroner.

Bygg21-styret har oversendt egen rapport til Kommunal og moderniseringsdepartementet (KMD) for sin virksomhet.

Indeksbygg skal i løpet av 2015 utvikle metodikk for å konsekvensvurdere regelverksendringer ved bruk av bygningsinformasjonsmodeller (BIM) og ha testet dette på minimum to konkrete regelverksendringer

Oppdrag i tildelingsbrevet

Indeksbygg

Da Indeksbyggprosjektet ble formelt opprettet i 2013, var hovedoppgaven å etablere en samspillarena med relevante representanter fra ulike deler av næringen og myndighetene. Siktemålet var å vurdere konsekvensene av tiltak og regelendringer knyttet til byggetekniske krav basert på bruk av felles referanse. Det vil si, helt konkrete bygninger (referansebygg). Det ble etablert flere digitale bygningsinformasjonsmodeller (BIM) som grunnlag for slike analyser. Videre skulle arbeidet i prosjektet dokumentere og identifisere faglige metoder, som bidrar til at aktørene kan sammenligne vurderingene av bygninger før og etter regelverksendring.

Byggenæringen har bidratt konstruktivt og deltatt aktivt på workshops. Næringen har også fått faglig støtte, spesielt innen BIM-modellering, for å konkretisere og visualisere digitalt sine forslag til løsninger. Indeksbyggprosjektet har i 2015 gjennomført to utredninger innenfor temaene energi og våtrom. Energiutredningen har konkretisert endringen i regelverk til følgende seks områder i bygget: vindu, gulv, tetthet, kuldebroer, ventilasjonsløsning og energiforbruk ved ventilasjon (SPF faktor).

Det er benyttet en boligblokk som referansemodell, og for visualisering og konkretisering av byggetekniske løsninger. Økonomiske konsekvenser er beregnet. Våtromsutredningen har vært gjennomført som workshop og med konkretiserende oppfølgingsmøter med bransjeorganisasjoner innenfor våtrom. Her har vi utredet og påvist muligheter for forenklinger i regelverket, som vil bidra til kostnadsreducerende løsninger og redusert konfliktnivå mellom aktørene i byggeprosessen.

I 2015 var styringsgruppen enige om at oppfølging av metodeutviklingen kunne avsluttes. Det viser seg at tilnærmingen egner seg best på helt konkrete problemstillinger. Verken modeller eller verktøy for konsekvensberegning av helheten er foreløpig tilstrekkelig utviklet. Det kom ønsker fra næringens organisasjoner, om et fortsatt samarbeid om utforming av gode prosesser ved regelverksendringer. Direktoratet vil følge opp dette utenfor rammen av Indeksbyggprosjektet og prosjektet regnes som avsluttet.

Vår rolle i arbeidet med standardisering

Byggstandardisering har en sentral rolle for byggenæringen og markedet, og bidrar blant annet til at prosjektering og utførelse skjer i samsvar med forskriftskrav. Standardisering kan også være et virkemiddel for økt effektivitet, samhandling og lavere kostnader innenfor alle sektorer, herunder bygg, anlegg og IKT. Direktoratet gir støtte til standardarbeid, i første rekke arbeid som underbygger effektiv implementering av byggreglene, men også standarder som bidrar til et mer velfungerende byggemarked. Vi har bidratt med finansiering av utvalgte standarder etter klare prioriteringer, gjennom bidrag og delfinansiering av arbeidet i Standard Norge.

Direktoratet har deltatt i relevante standardiseringskomiteer, deriblant innenfor energi, brannsikkerhet, inneklima, løfteinnretninger og universell utforming. Direktoratet er medlem i sektorstyret for bygg og anlegg, som har til oppgave å utforme og følge opp strategier på området og godkjenne standarder.

Direktoratet leder den europeiske komiteen for å utvikle felles europeiske standarder for bygningsinformasjonsmodellering (BIM). Åpne BIM-standarder vil bidra til effektivisering av byggeprosessene, bedre kommunikasjon, færre feil og riktigere bruk av ressursene. Norge har tatt initiativ til å utarbeide europeiske standarder på området. Standardisering vil være viktig verktøy for økt digital samhandling.

Hovedmål: Flere boliger og bygg som møter framtidens behov

RETT KVALITET OVER TID

Norske boliger og bygg har generelt høy standard. Samtidig er ikke bygningsmassen i tilstrekkelig grad tilpasset forventede demografiske endringer, eller klima- og miljøutfordringene vi står overfor. Nye boliger og bygg skal ha kvaliteter som står seg over tid. Det trengs kunnskap om framtidens behov og gode løsninger for disse. Forskriftene, TEK og DOK, inneholder bestemmelser som skal bidra til dette. DiBK skal bidra til at regelverket utvikles i tråd med samfunnets behov og basert på et godt kunnskapsgrunnlag om framtidige krav og kravsnivå.

Resultatmål: Bedre byggkvalitet og færre byggfeil

Bidrag til bedre byggkvalitet og færre byggfeil, er en viktig del av direktoratets samfunnsoppdrag. Kommunalt tilsyn, markedstilsyn og uavhengig kontroll skal bidra til dette. For å sikre rett kvalitet på det som bygges, er det viktig med kvalifiserte aktører som prosjekterer og utfører i samsvar med de krav som stilles. For å sikre at tiltak gjennomføres i tråd med regelverket har kommunen plikt til å føre tilsyn. Tilsyn skal føres i et slikt omfang at det kan avdekke regelbrudd.

Kommunalt tilsyn

Direktoratets rolle er å veilede og støtte opp under kommunenes tilsynsvirksomhet. Vi sitter i styringsgruppen for Storbynettverket for tilsyn, og delfinansierer virksomheten. Gjennom året har vi deltatt på ulike nettverkssamlinger med faglig støtte og foredrag.

DiBK oversendte et notat til KMD vedrørende KOSTRA-tall på kommunal byggesaksbehandling og kommunalt tilsyn, i august 2015. DiBK viser også til omtalen under styringsparameter under resultatmålet. Mer effektive og brukervennlige søknad- og byggeprosesser.

I følge KOSTRA-rapporteringen har tilsynsaktiviteten i 2014 gått noe opp, sammenlignet med 2013. I 2014 var antall tilsyn i forhold til antall byggesaker 11,1 prosent. Tilsvarende tall for 2013, 2012 og 2011 var henholdsvis 10,1 prosent, 12,8 prosent og 7,8 prosent. I 2014 er det ført mest tilsyn med brann-sikkerhet, plassering, sluttokumentasjon og universell utforming, som tidligere år. Det har vært en dobling av antall tilsyn på produkter, mens tilsyn på installasjoner og anlegg har økt med 77 prosent.

I 2014 var sanksjonen tvangsmulkt fortsatt mest brukt, men bruken har sunket med 19 prosent sammenlignet med 2013 og 31 prosent sammenlignet med 2012. Det ble i 2014 fattet vedtak om 509 tvangsmulker.

Bruken av overtredelsesgebyr ser ut til å ha stabilisert seg. I 2014 var antall overtredelsesgebyr omtrent det samme som i 2013, mens bruken steg kraftig i årene 2011 og 2012. Det ble i 2014 fattet 361 vedtak om overtredelsesgebyr. Sanksjonen var ny i plan- og bygningsretten fra 2010, og en så vidt omfattende bruk kan indikere at dette oppfattes som et hensiktsmessig virkemiddel.

Antall pålegg i forhold til antall tilsyn og antall vedtak, kan gi en indikasjon på nivået på byggkvaliteten. I 2014 ga kommunene 1 842 pålegg. Det er omtrent samme antall som i 2013, da ble det gitt 1 878 pålegg.

KOMMUNENES TILSYNSAKTIVITET 2011-2014

Fokusområder for tilsynet	Antall tilsyn i 2011	Antall tilsyn i 2012	Antall tilsyn i 2013	Antall tilsyn i 2014
Produkter	166	273	168	336
Brannsikkerhet	911	1 243	1 044	1 247
Sikkerhet og bæreevne	297	408	337	450
Plassering	1 469	1 605	1 634	1 596
Energibruk	209	282	510	649
Miljø og helse	271	535	410	506
Ytre miljø	213	466	430	541
Installasjoner og anlegg	214	376	301	532
Uteareal / UU	559	662	654	800
Planløsning / UU	478	658	617	844
FDV	443	797	539	441
Sluttdokumentasjon	1 299	1 797	1 472	1 175
Avfallsplaner og miljøsanering	705	1 219	678	642
Annet	1 137	1 908	1 373	1 503

Tidsavgrenset tilsyn

Krav om tidsavgrenset tilsyn er fastsatt i byggesaksforskriften. I 2013-2014 skulle kommunene prioritere tilsyn med kravene til energibruk og universell utforming. I 2015 rapporterte kommunene til oss om gjennomførte tilsyn innenfor de prioriterte tilsynsområdene, samtidig som tilsynsaktiviteten ble registrert i KOSTRA.

Rapporteringen gjaldt i hovedsak:

- antall gjennomførte tilsyn
- antall og type avvik
- antall avvik rettet
- kommunenes hovedinntrykk fra tilsynsvirksomheten

Dette gir oss indikasjoner på om regelendringer blir forstått og fulgt av foretakene, hvor det avdekkes avvik, hvordan det kommunale tilsynet gjennomføres og prioriteres, og om det har effekt. Dette er nyttig kunnskap når vi skal utvikle virkemidler, veiledning og informasjon.

I perioden har det vært gjennomført tilsyn med 1 516 byggesaker med oppfyllelse av krav til universell utforming, og 647 byggesaker knyttet til energi. Det har vært en markant økning i tilsynet på disse områdene sammenlignet med 2012. Tilsynet med energibruk har gått opp med hele 136 prosent, mens tilsynet med universell utforming har gått opp med 24 prosent. Gjennomsnittlig økning blant øvrige kravsområder er seks prosent.

Kartleggingen viser at de største kommunene har ført tilsyn i flest byggesaker. De største kommunene står også for den klart største økningen i tilsyn med energi (opp 481 prosent), mens økningen i tilsyn med universell utforming har vært større i mellomstore kommuner (opp 65 prosent) enn i de største kommunene (opp 34 prosent). De minste kommunene hadde færre tilsyn i tilsynsperioden enn i de to foregående årene (en nedgang på henholdsvis 45 og 68 prosent for universell utforming og energi). Direktoratet vil påpeke at tendensen med lite tilsyn i små kommuner har sammenheng med tilgjengelige ressurser og kompetanse i disse kommunene, noe som blir svært synlig på vanskelige, tekniske fagområder.

Tilsyn med universell utforming

Det er registrert flere avvik per tilsyn i saker som omhandler universell utforming, sammenlignet med energi. Direktoratet mener dette skyldes relativt detaljerte krav om universell utforming, som er enkle å kontrollere. Kommunene er usikre på om antall avvik innenfor fokusområdene har gått ned i tilsynsperioden.

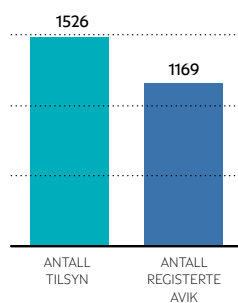
På området universell utforming har kommunene i størst grad fokusert på brannsikkerhet og framkommelighet i bolig og byggverk for publikum, samt framkommelighet i uteareal.

Det er i størst grad avdekket avvik på kravsområdene brannsikkerhet i bolig og i byggverk for publikum, samt framkommelighet i bolig, byggverk for publikum og utearealer. Manglende kompetanse hos utbygger, prosjekterende og utførende nevnes som den viktigste grunnen til manglende oppfølging av krav.

I de fleste tilfeller hvor det er funnet avvik, er mellom 70 og 90 prosent av avvikene rettet opp. Det er avdekket flest avvik ved mangelfull utførelse og færrest ved prosjektering. Gjennomsnittlig andel avvik som er rettet opp er relativt lik innenfor temaene dokumentasjon, prosjektering og utførelse.

Kun 66 prosent av mangelfull eller feil utførelse i forbindelse med brannsikkerhet i bolig og framkommelighet i uteareal, har blitt rettet opp. Samtidig har feil utførelse i forbindelse med brannsikkerhet i bolig flest avvik av alle kravsområder som er kartlagt.

UTFØRTE TILSYN UNIVERSELL UTFORMING 2015

Majoriteten av avvikene er rettet opp.

Universell utforming: I de fleste tilfeller hvor det er funnet avvik, er mellom 70 og 90 prosent av avvikene rettet opp.

Tilsyn med energi

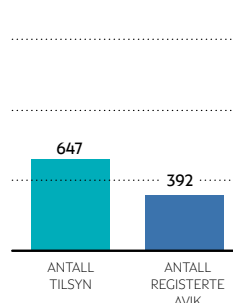
Overordnede krav til energieffektivitet har vært hovedfokus på energiområdet, fulgt av energiforsyning og tetthet. Manglende kompetanse hos prosjekterende eller utførende oppgis som hovedårsaken til at kravene ikke blir oppfylt.

I de fleste tilfeller hvor det er funnet avvik på energiområdet, er rundt 80 prosent av avvikene rettet opp. Det er avdekket klart færrest avvik i forbindelse med utføring av byggesakene. Gjennomsnittlig andel avvik som er rettet opp er relativt lik mellom avvik tilknyttet dokumentasjon, prosjektering og utførelse.

Kun 56 prosent av mangelfull dokumentasjon i forbindelse med tetthet, har blitt rettet opp. Tilsvarende er tallet for retting henholdsvis 65 prosent og 67 prosent ved manglende dokumentasjon og prosjektering i forbindelse med fuktproblematikk.

Økning i tilsynsaktivitet på prioriterte områder forteller oss at kommunene lojalt følger opp. Direktoratet mener at rapporteringen viser at kommunalt tilsyn har effekt. Det avdekkes avvik, og avvik rettes. Dette er en indikasjon på at tilsynet bidrar til å redusere byggfeil.

UTFØRTE TILSYN ENERGI 2015

8 av 10 avvik er rettet opp.

Energi: I de fleste tilfeller hvor det er funnet avvik på energiområdet, er omlag 80 prosent av avvikene rettet opp.

Effekt av kommunalt tilsyn og uavhengig kontroll

Direktoratet har gjennomført flere brukerundersøkelser og de viktigste funnene for kommunalt tilsyn og uavhengig kontroll behandles samlet for begge disse styringsparameterne, nedenfor.

Kommunalt tilsyn

Det er gjennomført en brukerundersøkelse av effektene av kommunalt tilsyn blant et utvalg foretak med sentral godkjenning. Funnene viser at de fleste foretak i utgangspunktet er positive til tilsyn. Bransjen mener tilsyn fører til mindre ulovligheter og en mer seriøs byggebransje. Opplevelsen av kommunalt tilsyn er likevel negativ. Hovedproblemene oppgis å være at det gjennomføres for lite tilsyn og at kompetansen til kommunens tilsynspersonell er for lav. Tilsynet oppleves av mange som detaljfokusert, formalistisk og lite opptatt av å fremme reell byggkvalitet. For lite tilsyn, i kombinasjon med mangelfull kompetanse, fører til at tilsyn ikke fungerer etter intensjonen. Tilsyn oppfattes imidlertid som mer positivt blant foretak som har hatt tilsyn, enn blant de som ikke har hatt tilsyn.

Oppfatningene i byggebransjen om at det føres for få tilsyn og at kompetansen i kommunene er for lav, sammenfaller i stor grad med kommunenes egne oppfatninger. Kommunene oppgir ressursmangel og behov for opplæring som hovedbegrunnelse for lav tilsynsaktivitet.

Bransjen mener tilsyn fører til mindre ulovligheter og en mer seriøs byggebransje.

Uavhengig kontroll

Krav om uavhengig kontroll trådte i kraft 1. januar 2013. Blant respondentene i undersøkelsen om effekter av uavhengig kontroll, oppleves den uavhengige kontrollen å fungere noe bedre enn den kommunale tilsynsordningen. Det finnes imidlertid et stort forbedringspotensial for ordningen. Det er de som driver med kontroll selv som er mest positive til hvordan ordningen fungerer i dag. For at opplevelsen av ordningen skal bli bedre, må antall kontroller og grundigheten øke, spesielt i tiltaksklasse 3. Aktørene mener at uavhengig kontroll til en viss grad fører til mindre ulovligheter, en mer seriøs byggebransje, færre feil og mangler, og bedre byggkvalitet. De mener at det i mindre grad fører til effektiv ressursbruk og økt effektivitet i byggebransjen. I analysen finner vi at den uavhengige kontrollen påvirker effektiviteten negativt innenfor de fleste av fagområdene som er berørt i denne analysen.

Det arbeides med en standard for kontroll for byggearbeider, som etter direktoratets vurdering vil bidra til å klargjøre innholdet og kvalitet i kontrollarbeider. Direktoratet mener det ikke er overraskende funn, at uavhengig kontroll vurderes som bedre fungerende enn kommunenes tilsyn. Uavhengig kontroll kontraheres av tiltakshaver og gjennomføres av foretak som det stilles kompetansekrav til. Kommunens tilsyn er i hovedsak et virkemiddel for å påse at tiltakshaver og foretakene etterlever kravene. Uavhengig kontroll er i stor grad standardisert, mens kommunenes tilsyn varierer både i omfang og art mellom ulike kommuner. Effekten av uavhengig kontroll vil derfor være langt høyere enn effekten av kommunalt tilsyn.

Resultater av direktoratets veiledning om og støtte til kommunalt tilsyn med byggevirksomheten

Direktoratet har fått utført en undersøkelse blant kommuner om hvordan de opplever veiledningen og støtten fra direktoratet. Undersøkelsen kartla hvilke av DiBKs hjelpemidler kommunen bruker i sitt tilsynsarbeid. Mange av hjelpemidlene til DiBK oppleves å være til god støtte for kommunene i deres tilsynsarbeid. Temaveiledningene om tilsyn og veiledning til forskriftene, er de hjelpemidlene som i størst grad brukes av kommunene. Undersøkelsen kartla også hvilke hjelpemidler direktoratet bør forbedre, for å bidra til å effektivisere kommunens tilsyn ytterligere.

Mer enn halvparten av kommunene svarer at DiBK til en viss grad er til støtte i deres tilsynsarbeid. Litt under en fjerdedel svarer at DiBK i stor eller svært stor grad er til støtte, mens en femtedel svarer at DiBK i liten eller svært liten grad er til støtte. De mellomstore kommunene opplever i størst grad at DiBK er til støtte i tilsynsarbeidet.

For å forbedre kvaliteten på tilsynene ønsker kommunene tydeligere maler og sjekklister for tilsyn. Mange kommuner etterlyser mer kursing og opplæring fra direktoratet. Og flere kommuner ønsker seg mer konkret veiledning og raskere respons på henvendelser, og ikke bare generelle formuleringer.

DiBK ser at det er utfordringer knyttet til arbeidet med kommunale tilsyn. Undersøkelsen vil derfor sette føringer for hvordan direktoratets arbeid skal innrettes for å styrke kommunes tilsynsarbeid. Vi vil vurdere nærmere hvordan vi i større grad kan utvikle digitale tjenester, veilede og bygge bedre kompetanse for kommunenes arbeid på området.

Ressursbruken

I 2015 har to saksbehandlere hatt støtte og veiledning til kommunalt tilsyn som en del av sine arbeidsoppgaver. Regelverksendringer fører til at tilsyn blir et enda viktigere virkemiddel for å nå målene om bedre byggkvalitet og færre byggfeil, og direktoratet har valgt å styrke dette området fra 2016. Ansvar for å støtte og veilede det kommunale tilsynet, plasseres sammen med ansvaret for markedstilsynet, slik at de to virkemidlene kan ses i sammenheng. Det opprettes en hel stilling som skal ha støtte og veiledning til det kommunale tilsynet som sin hovedoppgave.

**For å forbedre kvaliteten på tilsynene
ønsker kommunene tydeligere maler
og sjekklister for tilsyn.**

Markedstilsyn

FLERE TILSYN I 2015

Direktoratet har ansvar for markedstilsyn med byggevarer (regulert av byggevareforordningen) og løfteinnretninger (regulert av heisdirektivet og maskindirektivet). Formålet med markedstilsynet er å sørge for at produkter til byggverk har dokumenterte egenskaper. Dette er en forutsetning for at ansvarlige foretak i byggesaker kan velge de produktene som gir byggverket riktig kvalitet. Markedstilsynet bidrar til bedre byggkvalitet og færre byggfeil.

I tillegg til selve tilsynsvirksomheten er det en rekke andre aktiviteter som vi anser som viktige for å sikre at effektmålene nås. Dette er:

- Informasjon og veiledning om regelverket
- Utpeking og oppfølging av tekniske kontrollorganer og teknisk bedømmelsesorgan
- Myndighetssamarbeid
- Internasjonalt arbeid

STYRINGSPARAMETERE FOR PRODUKTTILSYN 2012-2015

Produkttilsyn	2012	2013	2014	2015
Antall reaktivt tilsyn	9	15	9	59
Antall proaktivt tilsyn	17	112	89	270
Forhåndsvarsler	6	23	22	230
Vedtak	3	8	7	5
Oppfølgingssaker	11	63	37	11
Antall tips	41	15	29	50
Avsluttede saker	20	68	62	77

Antallet gjennomførte tilsyn har økt sammenliknet med tidligere år. Noe av økningen kan forklares med at en av bransjene det har vært ført tilsyn med – pukkbransjen - er meget stor. De proaktive sakene er fordelt på fem ulike tilsynskampanjer, som er samme antall kampanjer som er gjennomført i 2014. Direktoratet gjennomfører hoveddelen av tilsynsaktiviteten som proaktivt tilsyn, men vi har også en økning av antallet reaktive saker som vi har fulgt opp. Det har vært en økning i antall tips som er kommet om produkter som har mangler ved produktdokumentasjonen. De fleste tipsene kommer fra virksomheter eller privatpersoner. Vi mottar i liten grad tips fra kommuner. Vi forventer imidlertid en endring av dette, ettersom tilsyn med produktdokumentasjon blir et prioritert tilsynsområde for kommunene i 2016, og vi har fremhevet samarbeidet med direktoratet i veiledninger som er utarbeidet.

Antall forhåndsvarsler har økt betydelig. Økningen skyldes at det ble sendt ut 220 forhåndsvarsler til uttakssteder for byggeråstoff. Dette er omfattende. Forhåndsvarslene ble sendt til virksomheter som ikke hadde sendt inn de påkrevde opplysningene. Korrigert for disse forhåndsvarslene, ligger forhåndsvarsler og vedtak omtrent på samme nivå som i 2014. Vi har tatt i bruk overtredelsesgebyr som virkemiddel.

Antallet avsluttede saker har gått noe ned. Det skyldes at en del av sakene er krevende og tar lang tid.

Direktoratet har i 2015 gjennomført fem tilsynskampanjer for byggevaremarkedet

Byggeråstoffer (pukk og grus)

Etter at markedet var kartlagt i 2014, ble tilsynsaktiviteten med pukkverk satt i verk i 2015. Det ble sendt ut anmodninger om status for CE-merking til de 534 uttakstedene som det var tilgjengelige opplysninger om. Responsen ble lagt inn i et Questback-verktøy, slik at oversikter kunne genereres automatisk. Manglende tilbakemeldinger ble fulgt opp med forhåndsvarsel om omsetningsforbud. Etter purringer mangler direktoratet ved utgangen av året opplysninger fra 130 mindre aktører. I tillegg er ca. 100 uttakssteder i prosess med CE-merking. Disse sakene løper over i 2016. Det har vært meldt inn 25 foretak som ikke har vært registrert, og det er stor omsetning fra såkalte industritomter som ikke er eller vanskelig kan, registreres. Bransjen er uoversiktlig og kompetansen og kunnskap om regelverket er dårlig, særlig hos mindre foretak. Det er derfor gjennomført en omfattende opplærings- og informasjonsinnsats med stor vekt på kvalitet og seriøsitet i næringen, nasjonalt og regionalt, i samarbeid med de to bransjeforeningene. Direktoratet har, etter at kampanjen ble satt i gang, opplevd en meget stor pågang fra bransjen med spørsmål om hvordan de fremskaffer dokumentasjonen. Det har vært nødvendig å promotere og bistå konsulentforetak til å hjelpe uttaksstedene med nødvendige rutiner, kvalitetssystemer og prøvetaking.

Det er et klart behov for et tettere samarbeid mellom markedstilsynet og sentral myndighet for ressursforvaltningen, gjennom en lik praktisering av tilsyn og sanksjoner. Det vil neppe være mulig med god etterlevelse, med mindre det er god og seriøs bestillerkompetanse.

Mineralstatistikken for 2013 viser at 35 prosent av sand-, grus- og pukkprodusentene med 60 prosent av solgt tonnasje innenlands, har gjennomført kravet om CE-merking. Statistikken for 2015 vil først foreligge ved halvårsskiftet.

Erfaring og respons viser at tilsynet har hatt en klar effekt for å bedre regelverksetterlevelsen, kvalitet og seriøsiteten i denne bransjen.

Prefabrikkerte stålkonstruksjoner

CE-merking av prefabrikkerte stålkonstruksjoner ble obligatorisk fra juli 2014, noe som bidro til at produktet ble valgt som tilsynskampanje i 2015. Bransjen er omfattende, og kjennetegnes ved at det finnes mange små aktører. I tillegg er prefabrikkerte stålkonstruksjoner et komplisert produkt. Direktoratet valgte i første omgang å rette tilsynet inn mot de aktører hvor vi har fått tips om at dokumentasjonen ikke er på plass. Direktoratet har opplevd at vårt varsel om tilsyn med disse produktene har hatt den effekt at flere av aktørene har satt i gang prosesser for å skaffe på plass dokumentasjonen. 45 bedrifter ble kontrollert i forbindelse med kampanjen. Vi har oppdaget sju ulovligheter, og har utstedt tre vedtak om overtredelssgebyr og to vedtak om omsetningsstans.

Prefabrikkerte baderomsmoduler

Produktgruppen ble undersøkt og aktørene, omfanget og bruken ble kartlagt i samarbeid med eksterne aktører. På bakgrunn av denne oversikten mente vi det var lite hensiktsmessig å gjennomføre et standard dokumenttilsyn med produktgruppen. Det er overveiende sannsynlig at de fleste aktørene har denne dokumentasjonen på plass, og et tilsyn vil måtte organiseres på en annen måte enn standard dokumenttilsyn. Bekymringsmeldingene og rapporterte skader knyttet til baderomsmoduler, knytter seg ikke først og fremst til dokumentasjonen, men til at leveransen er i henhold til dokumentasjon og at monteringen på byggeplass utføres korrekt. Neste fase av tilsyn med baderomsmoduler er under planlegging og vil bli gjennomført i 2016.

Tilsyn med fugemasse

Direktoratet gjennomførte i 2015 tilsyn med distributører og importører av fugemasse. I denne kampanjen gikk vi gjennom tilgjengelig dokumentasjon på aktørens nettsider eller databaser slik som CoBuilder eller NOBB, for en rekke ulike fugemasseprodukter. Totalt kontrollerte direktoratet ti ulike aktører. Som et resultat av gjennomgangen har fire aktører blitt bedt om å sende inn dokumentasjon, det vil si ytelseserklæring og CE-merking, på produktene sine. Tre av disse sakene er fremdeles under arbeid.

Direktoratet har ønsket å teste ut slik bruk av ulike kilder til dokumentasjon, slik at vi unngår at aktørene må sende oss opplysninger som vi allerede har tilgjengelig. Denne formen for arbeid vil bli videre vurdert i 2016.

Det er en rekke ulike aktører og omsetningsformer på det norske markedet for fugemasse. Blant annet er det vanlig at importerte produkter omsettes i importørens eller distributørens eget navn eller merkevare. Ved å sette eget merkenavn på produktet påtar importøren eller distributøren seg et større ansvar for dokumentasjonen enn vanlig («produsentansvar»). Aktørene er ofte ikke klar over dette ansvaret, noe som også fører til feil i produkt-dokumentasjonen.

Tilsyn med radonsperre

For å få et grunnlag for å planlegge kampanjen, fikk direktoratet i 2014/2015 gjennomført analyse av radonmembranmarkedet. Omsetningen for de registrerte produktene hos aktørene ble i analysen anslått til i størrelsesorden 57 millioner kroner

I kampanjen ble 23 radonmembranprodukter kontrollert. For 20 produkter fant vi dokumentasjonen på nettet. Tre produkter er fulgt opp med anmodning om dokumentasjon. En av sakene er fremdeles under arbeid.

Tilsynskampanjen viser at de aller fleste av produktene har SINTEF Teknisk godkjenning og at noen produkter har utarbeidet en europeisk teknisk bedømmelse (ETA). Resultatene tilsier at bruk av SINTEF Teknisk godkjenning i stor grad er et markedskrav i radonmembranbransjen til tross for at dette ikke er et myndighetskrav.

Tilsyn med heis

Markedstilsynet skal omfatte både heis etter heisdirektivet og løfteinnretninger etter maskindirektivet. Heis og løfteinnretninger er et gjennomregulert område, dominert av store aktører. Erfaringene fra Europa viser at det ikke gjennomføres markedstilsyn annet enn reaktivt tilsyn som følge av ulykker. Det har ikke vært ulykker i Norge i 2015 som betinger tilsyn.

Direktoratet har høsten 2015 likevel startet reaktivt tilsyn med én aktør i heisbransjen, for å undersøke sammenhengen mellom kvalitetssystemene hos utenlandsk produsent av heis og norsk heisinstallatør. Dette er et pionerarbeid i europeisk sammenheng, ettersom ingen andre myndigheter har kommet i gang med tilsyn med denne bransjen. En foreløpig gjennomgang indikerer tilfredsstillende sammenheng, men det fordrer mer inngående undersøkelser. Resultatet av tilsynet vil derfor ikke foreligge før i 2016.

Reaktivt tilsyn

I 2015 behandlet vi 41 reaktive tilsyn. Resultatet har ført til endring i markedsføring til smøremembraner:

- to vedtak om omsetningsstans og markedsføringsstans til aspirasjonsdetektorer for bruk i landsbrukbygg
- én frivillig stans i markedsføring og omsetning av én type røykvarsler
- en frivillig endring i CE-merking
- én varsling til Tollvesenet
- omfattende kontakt med norske importører og distributører av røykvarslere for å sikre at batteriet ikke kan settes feil.

Slik arbeider vi for å sørge for riktig produktdokumentasjon

God informasjon og veiledning om regelverket er en forutsetning for etterlevelse av kravene til produktdokumentasjon. Direktoratet holder mange innlegg for bransjeforeninger og andre interesserte, og har gjennomført et frokostseminar om reglene for produktdokumentasjon sammen med Standard Norge. I tillegg drifter direktoratet internettsiden byggevareinfo.no, som gir en samlet fremstilling av regelverket og muligheter til å søke frem sentral informasjon. Nettsiden har 12 000 besøk årlig. Direktoratet anser dette for å være et bredt nedslagsfelt i målgruppen.

Direktoratet utpeker og følger opp tekniske kontrollorgan. Dette er tredjepartsorganer produsentene må bruke når de skal dokumentere egenskapene ved produkter. Aktiviteten på området har vært relativ lav i 2015. Vi har fortløpende behandlet søknader om utvidelse av utpeking som teknisk kontrollorgan. I tillegg har direktoratet mottatt to søknader uten akkreditering, én innenfor byggevareforordningens område og én for heis. Søknadene behandles parallelt med Norsk Akkreditering, ettersom akkreditering er vilkår for å bli utpekt. Direktoratet legger vekt på et godt samarbeid med Norsk Akkreditering, både ved utpeking og oppfølging. For å legge til rette for fortsatt godt samarbeid, har Norsk Akkreditering og direktoratet har satt ned en felles arbeidsgruppe for å utarbeide en felles rutine for samarbeid og samhandling.

Vi legger vekt på å lære gjennom å delta i myndighetsamarbeid. Direktoratet deltar aktivt i de foraene hvor norske tilsynsmyndigheter for andre varer treffes (Industrinettverket og Rapex-nettverket), samt med europeiske tilsynsmyndigheter i de såkalte gruppene for administrativt samarbeid (AdCo byggevarer og AdCo heis.) Direktoratet har hatt formannskapet i AdCo byggevarer dette året. Gjennom formannskapet har direktoratet blant annet satt i gang et arbeid med å utvikle en metode for å vurdere risikoen knyttet til den enkelte byggevare. Denne metoden vil hjelpe oss til å vurdere hvilke virkemidler som skal benyttes. AdCO har også jobbet med en katalog over regelverksbrudd og hvordan de skal vurderes i forhold til virkemiddelbruk. Dette er viktig for å sikre en ensartet virkemiddelbruk.

Til sist deltar vi aktivt i EU-gruppene hvor nytt regelverk diskuteres. Den viktigste blant disse er det faste byggeutvalget (Standing Committee for Construction). Vi legger vekt på kontinuitet i deltakelsen og på å legge frem forslagene til reguleringer for norske interessenter på et tidlig tidspunkt, slik at de kan få sjanse til å få sine synspunkter hørt mens regelverket ennå er under utvikling. Direktoratet opplever at vi, nettopp på grunn av kontinuitet i deltakelse og aktiv deltakelse, blir lyttet til – selv om det naturligvis er slik at ikke alle synspunkter får gjennomslag. Én viktig sak som direktoratet har fått gjennomslag for, er at kravet til tredjepartsvurderinger for prefabrikkerte baderomsmoduler er blitt skjerpet. Nå kreves det at et tredjepartsorgan gjennomfører sertifisering av produsentens produksjonskontroll. Tidligere var det ingen krav til bruk av tredjepartsorganer ved dokumentasjon av prefabrikkerte baderomsmoduler. Ettersom en stor del av byggsaker skyldes våtrom, og det er en utbredt bruk av prefabrikkerte baderomsmoduler, anser vi endrede krav til dokumentasjon som et viktig bidrag til å sikre bedre byggkvalitet. Selv om vi har oppnådd dette, arbeider vi for en fortsatt innstramning, nærmere bestemt at også modulenes egenskaper skal måtte dokumenteres av et tredjepartsorgan.

God informasjon og veiledning om regelverket er en forutsetning for etterlevelse av kravene til produktdokumentasjon.

Effekt av aktivitetene for å sikre korrekt produktokumentasjon

Hvordan kan vi bli bedre? Vi spurte seks bransje-aktører (tre som har hatt tilsyn og tre som ikke har hatt tilsyn) og tre bransjeorganisasjoner om de opplever at aktivitetene vi gjennomfører, har den tilsiktede effekt som er:

- at alle byggevarer har korrekt dokumentasjon
- like konkurransevilkår blant aktørene i byggevaremarkedet.

Undersøkelsen tok særlig sikte på å se om selve tilsynsvirksomheten og informasjonstiltakene har effekt. Videre ble respondentene bedt om å gi direktoratet forslag til videreutvikling av arbeidet vårt.

Undersøkelsen viste at de intervjuede er positive til tilsyn. De melder at de «håper» at tilsynet har effekt, men at de ikke kan konkretisere eller konkret peke på effekten de har opplevd. De har gitt mange gode forslag til videreutvikling.

Resultatene av undersøkelsen var omtrent som forventet. Etter at markedstilsynet ble samlet i en avdeling i 2012 har direktoratet jobbet etter en treårsplan fra 2013 til 2015. I perioden har vi trappet opp virksomheten og høstet erfaringer, både ved å gjøre tilsynskampanjer sammen med våre europeiske kolleger, og gjennomføre tester og analyser for å verifisere opplysninger i dokumentasjonen. En av respondentene uttrykte at direktoratet «gjør tilsyn der hvor det er lett». Det er klart at vi har måttet høste erfaring og bygge opp dette arbeidet «stein for stein», og at vi derfor har gjort det enkleste først. Dette har vært et bevisst valg.

Vi vurderer det slik at tilsynsvirksomheten og de øvrige aktivitetene påvirker virksomheter til å få på plass dokumentasjonen, og at vi dermed bidrar til god måloppnåelse i arbeidet med å øke byggkvalitet og redusere antall byggfeil. Vi ser imidlertid at potensialet for tilsyn er meget stort, og at vi kun når over en liten del av markedet for produkter. Derfor gjennomfører vi årlig risikovurdering av aktuelle tilsynsprodukter, for å målrette aktiviteten på området.

Ressursbruk

Til sammen er det tre årsverk som brukes til markedstilsyn og relaterte aktiviteter. I år har vi utført det meste av tilsynet med egne interne ressurser, og har ikke anskaffet hjelp fra eksterne.

Arbeid for sikkerhet for løfteinnretninger

Plan- og bygningsloven stiller krav til driftsfasen for heiser og løfteplattformer. Grunnen er at disse innretningene må vedlikeholdes og kontrolleres jevnlig i driftsfasen for å opprettholde sikkerhetsnivået. Direktoratet utpeker sikkerhetskrollører, holder kurs for disse og drifter Nasjonalt installasjonsregister for løfteinnretninger, Nireg. Nireg inneholder oversikt over alle løfteinnretninger i Norge, samt over ulykker og hendelser med disse. Dette året har oppmerksomheten vært rettet mot oppfølging av et nytt bemyndiget sikkerhetskrollorgan. Nireg er videreutviklet med en ny modul for å registrere ulykker i et standardisert format, noe som vil gjøre registreringen av ulykker enklere og gi en mer ensartet oversikt over ulykker og hendelser. Alle hendelser og ulykker med løfteinnretninger skal rapporteres i Nireg. Registeret viser 11 ulykker og hendelser. Ingen av disse var alvorlige. Det gir direktoratet grunn til å tro at regimet for å hindre ulykker og hendelser, har effekt.

Felles tilsynsstrategi i direktoratet

Direktoratet har i 2015 startet arbeidet med å utvikle en felles tilsynsstrategi i direktoratet. Bakgrunnen for dette er at vi ønsker at kommunalt tilsyn i byggesak, tilsyn med sentralt godkjente foretak og markedstilsyn med produkter til byggverk, kan virke sammen for best mulig å sikre bedre byggkvalitet og færre byggfeil, og slik at ressurser kan brukes effektivt og målrettet. Prosjektet har gitt oss en økt felles forståelse av virkemiddelbruk og myndighetsrollen, samt økt kunnskap om hvilke ressurser og kompetanse kommunene har tilgjengelig til tilsyn og hva de har behov for av bistand fra direktoratet. I tillegg har det vært testet ut felles tilsyn og utviklet veiledere til tilsyn med områdene produktdokumentasjon og kvalifikasjoner, som kommunene i en toårsperiode fra 2016 skal ha fokus på i tilsynsarbeidet sitt. Vi opplever at arbeidet har gitt oss et godt grunnlag å jobbe videre med.

Arbeidet med å utforme en felles tilsynsstrategi vil fortsette i 2016. Arbeidet vil følge opp undersøkelser som er gjennomført i 2015. Disse har gitt oss et godt grunnlag for en mer målrettet innsats fra direktoratet for å effektivisere kommunenes tilsyn. Et sentralt funn var at mange små og mellomstore kommuner sliter med å komme i gang med tilsyn, og at kompetanse og ressurser oppleves som de største barrierene. Strategien innebærer utvikling av enkle hjelpemidler og verktøy for kommunenes tilsynsarbeid, og prioritering av støtte til små og mellomstore kommuner.

Byggskadeomfang basert på data fra relevante aktører og kilder

Direktoratet har fått utarbeidet to utredninger som vurderer byggkvalitet og byggskadeomfang. Det er henholdsvis KPMG – Forprosjekt for Big Data og kartlegging av byggkvalitet og byggskade omfang, og Implement Consulting Group – Kartlegging av status for byggkvalitet og bruk av offentlige virkemidler. Bakgrunnen for disse undersøkelsene var at det per i dag ikke finnes metoder eller verktøy for kontinuerlig måling og overvåkning av utviklingen i byggkvalitet, eller for å analysere effekter av regelverksendringer.

Indikatorer på byggkvalitet og byggfeil blir registrert hos ulike aktører, i strukturert og ustrukturert form. Samtidig ser vi en utvikling innen teknologi og verktøy for søk og analyse av både strukturerte og ustrukturerte data. Begge undersøkelsene viser at det er gode muligheter for å etablere bedre kunnskap om tilstanden i den norske bygningsmassen, blant annet ved bruk av Big Data-teknologi.

Undersøkelsene anbefaler at direktoratet etablerer et hovedprosjekt for å få opp et system for analyse og kartlegging av byggkvalitet og byggfeil, basert på data fra ulike eksterne datakilder. I en slik gjennomgang må kost-nytte-vurderinger tas hensyn til. Direktoratet opplever at det er et uutnyttet potensial for å få systematisert data og kunnskap om byggkvalitet og byggskader. Dette er problemstillinger vi vil vurdere å arbeide videre med i 2016.

Arbeidet med å utforme en felles tilsynsstrategi vil fortsette i 2016. [...] Strategien innebærer utvikling av enkle hjelpemidler og verktøy for kommunenes tilsynsarbeid, og prioritering av støtte til små og mellomstore kommuner.

Resultatmål: Flere energieffektive boliger og bygg

Forslag til nye energibestemmelser skal sendes på høring i 2015.
DiBK skal i 2015 forberede implementering av nye bestemmelser

Fra tildelingsbrevet

DiBK skal arbeide med utvikling av energikrav som vedtatt i klimaforliket. Dette innebærer bl.a. å forberede implementering av nye bestemmelser i 2015, inkludert utarbeidelse av veiledning m.m. og forberedelser av nye bestemmelser i 2020.

Oppdrag i tildelingsbrevet

DETTE HAR VI GJORT

Nye energikrav trådte i kraft 1. januar 2016, med en overgangstid på ett år. Det betyr at byggenæringen i 2016 kan velge mellom nye eller gamle energikrav. Hensikten er at byggenæringen og kommunene skal få tid til å tilpasse seg til nye energikrav. Kravene er i tråd med klimaforlikets mål om passivhusnivå. Energieffekten oppnås blant annet med bedre vinduer, mer isolering og mer effektive tekniske systemer. I tillegg skal alle nye bygg varmes opp med klimavennlig energi. Det er også innført forbud mot installasjon av fossil energi i nye boliger og bygg.

De nye kravene betyr at nye bygg vil bli om lag 20-25 prosent mer energieffektive sammenliknet med i dag.

Direktoratet har ikke utført oppdraget med forberedelser av nye bestemmelser i 2020 og definisjon av nesten nullenergibygg (nNEB). Dette arbeidet har vært nedprioritert, til fordel for forberedelse av nye energikrav 2016 med veiledning og TEK17. Forberedelser til nye bestemmelser i 2020 vil skje fra 2016.

Forslag til nye energikrav var på høring våren 2015. Direktoratet mottok mer enn 200 høringsinnspill. Vår foreløpige anbefaling til nye energikrav på grunnlag av høringsuttalelsene, ble sendt til departementet i slutten av juli. Høringsforslaget ble konsekvensvurdert av Multiconsult i 2014. Direktoratets forslag til justeringer etter høring og departementets tilleggsoppdrag, er konsekvensvurdert av Multiconsult høsten 2015. Direktoratet inviterte til et informasjonsmøte om høringsforslaget, for alle interesserte. Det er også holdt et fagmøte med utvalgte eksperter om kuldebroer, tetthet og fleksible varmesystemer.

DiBK skal utarbeide et opplegg for følgeevaluering av endringene i energireglene i TEK.

Oppdrag i tildelingsbrevet

Direktoratet har startet arbeidet med å etablere en følgeevaluering. Resultater fra følgeevaluering av nye energiregler vil først foreligge når det er bygget nybygg etter de nye energikravene. Reglene trådte i kraft 1. januar 2016. Det er laget overgangsregler som i praksis vil innebære at reglene slår inn for bygg som omsøkes etter 1. januar 2017. Vanligvis vil det gå 1-3 år fra søknad til ferdigstilt prosjekt. Brukererfaringer kan først måles etter at bygget er tatt i bruk, mens feil og mangler vil kunne avdekkes i reklamasjonsperioden (som er fem år etter at bygget tas i bruk). Det vil derfor ta flere år fra de nye kravene trer i kraft til det kan gjøres gode målinger av effekt mv.

Direktoratet mener at en følgeevaluering av nye energiregler bør omfatte vurdering av fire temaer i følgende rekkefølge:

1. Oppnådd energieffektivisering
2. Kompetanse i næringen
– prosjekterende og utførende
3. Kostnader for nybygg
4. Virkninger på innneklima

DiBK skal videreformidle og vurdere resultater og effekt av lavenergiprogrammets aktiviteter.

Oppdrag i tildelingsbrevet

Direktoratet redegjorde for halvårsrapporteringen fra Lavenergiprogrammet (LEP) på et møte i departementet 15. september. Årsrapporten fra LEP foreligger 1. mars og viser at LEP har fulgt opp vedtatt strategi og handlingsplan.

DiBK skal i årsrapporten for 2015 rapportere på energimerking av bygg (bolig- og næringsbygg), fordeling av andel og antall nybygg på energikarakter

Oppdrag i tildelingsbrevet

Rapportering Energimerkeordningen

Energimerkeordningen (EMO) omfatter leiligheter, småhus og yrkesbygg. EMO har ingen direkte registrering av nybygg. Tallene som vi rapporterer, er sortert ut på grunnlag av at energimerkingen er foretatt samme år som byggeår, eller påfølgende år. Det kan derfor forekomme unøyaktigheter i tallene.

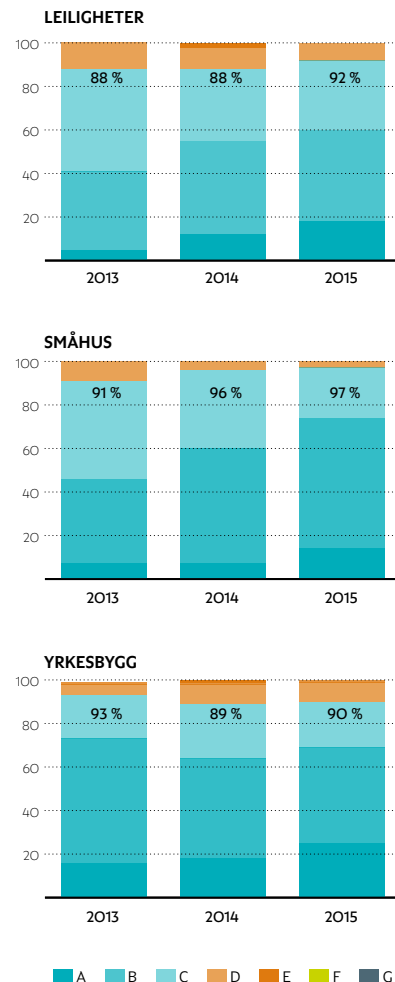
Det er energimerket totalt 11 809 bygg i 2015 fordelt på 11 552 boliger. Av dette er 3 962 småhus, 7 590 er leiligheter, og 257 er yrkesbygg. NVE opplyser at energiklasse C tilsvarer TEK10. Totalt er det flest nybygg med energiklasse B. 60 prosent av energimerkede småhus er i energiklasse B og 22 prosent i energiklasse C. Leiligheter er jevnere fordelt mellom A, B og C, henholdsvis 18, 42 og 32 prosent. For yrkesbygg er fordelingen 25 prosent A, 44 prosent B, og 21 prosent C. Fordeling av energimerker for de ulike bygningskategoriene i 2015 er vist i figur 1-3. Bygg i energiklasse D-G er sannsynligvis bygget etter en eldre TEK enn TEK10.

Utviklingen for energimerking av nybygg i perioden 2013-2015 viser en tendens til at flere bygg får energimerke A og B, vist i figur 1-3.

Ressursbruk

Direktoratet har i 2015 brukt to årsverk på fagområdet energi, i hovedsak til utvikling av nye energiregler.

BOLIGER MED ULIKE ENERGIKARAKTERER

Resultatmål: Økt tilgjengelighet og universell utforming i boliger, bygg og uteområder

Aktivitetene innenfor området tilgjengelighet og universell utforming av boliger og bygg, har vært stor gjennom flere år, med blant annet oppfølging av handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet. I 2015 er aktivitetsnivået trappet noe ned. Direktoratets arbeid har vært konsentrert om evaluering av tilgjengelighetskrav, evaluering

av regelverkets virkninger og forenkling av regelverket og alternativer til regulering. En betydelig del av arbeidsinnsatsen har vært knyttet til arbeidet med TEK17. Direktoratet deltar også i arbeidet med revidering av standarder for universell utforming i bygninger.

DiBK skal utarbeide et opplegg for følgeevaluering av endringene i reglene om tilgjengelighet i boliger.

Oppdrag i tildelingsbrevet

DiBK har utarbeidet et opplegg for følgeevaluering av effekten av unntaksbestemmelsene for tilgjengelighet i små boliger, som trådte i kraft 1. januar 2015. Bakgrunnen for unntaksbestemmelsen er et ønske om å stimulere til reduserte byggekostnader og økt boligbygging, samtidig som man ivaretar hensyn til tilgjengelighet, god bokvalitet og fleksibilitet i arealdisponeringen.

Følgeevalueringen skal måle effekt av unntaksmodellen for følgende elementer:

- pris for tilgjengelige og ikke tilgjengelige små boliger
- bokvalitet
- hvordan unntaksregelen anvendes i praksis
- segregering av beboere ut fra et tilgjengelighetsperspektiv

Evalueringen tenkes gjennomført i to trinn, en anskaffelse for å få definert kvalitative kriterier for måling av bokvalitet, og gjennomføring av målingen over fem år. Kriteriene vil danne grunnlag for en spørreundersøkelse hos beboere i tilgjengelige og ikke-tilgjengelige små boenheter. Spørreundersøkelsen vil være en del av selve følgeevalueringen. Deretter gjennomføres selve følgeevalueringen, som vil være en evaluering basert på både kvantitativ og kvalitativ måling. Metode for evaluering vil overlates til tilbyder som et av tildelingskriteriene i anskaffelsen, men forankret i anerkjent metodikk for følgeevalueringer. Følgeevalueringen kan gå over fem år, med oppstart i 2016.

Brukerundersøkelser om kunnskap og holdning til universell utforming skal gjennomføres annet hvert år. Neste undersøkelse skal gjennomføres i 2016.

Oppdrag i tildelingsbrevet

Direktoratet vil gjennomføre brukerundersøkelse om kunnskap og holdning til universell utforming i 2016.

Direktoratet har fått utarbeidet en evaluering av byggtekniske krav til studentboliger, som grunnlag for vurdering av tilgjengelighetskrav. Undersøkelsen støtter opp under studentsamskipnadenes påstander om at omfanget av tilgjengelige boenheter er høyt nok. I tilknytning til arbeidet med TEK17 er det gjort flere mindre utredninger om dimensjoneringsgrunnlaget, som ligger til grunn for myndighetskrav.

Nettstedet www.tenkuniverselt.no ble publisert i desember 2015. Nettsidet skal gi økt kunnskap i byggebransjen om universell utforming, og er et samarbeid mellom Husbanken og Direktoratet for byggkvalitet.

Samarbeidet med fagansvarlige for universell utforming i bygg, på myndighetsnivå i øvrige nordiske land, har vært videreført i 2015. Samarbeidet har dreid seg om harmonisert regelverk for universell utforming, med erfaringsdeling om krav og kartlegging av mulige harmoniseringsområder. Samarbeidet peker mot et felles nordisk behov for å få etablert et faglig, godt forankret kunnskapsgrunnlag for krav til universell utforming og tilgjengelighet. Funn så langt, er i tråd med ønsket om kunnskapsbasert regelverksutvikling som ligger til grunn for direktoratets regelverksarbeid. En rapport utarbeidet av svenske Boverket vil foreligge i 2016, som grunnlag for eventuell videreføring av det nordiske samarbeidet.

Hovedmål: Effektiv og brukerrettet forvaltning

«I tillegg til oppgaver under hovedmålene for bolig- og bygningspolitikken skal DiBK sørge for en effektiv og brukerrettet forvaltning av sin virksomhet, og ha god kontroll med sine forvaltnings- og driftsoppgaver. Direktoratet skal sørge for at det finnes god og oppdatert informasjon til aktuelle brukere på nettsidene sine. Veiledning til bygge-reglene på dibk.no må være brukervennlig og bruke et klart språk slik at alle aktører får lett tilgang til god veiledning. DiBK skal årlig gjennomføre brukerundersøkelser. DiBK skal sørge for effektiv og god saksbehandling av søknader og klager om sentral godkjenning,»

Fra tildelingsbrevet

Oversikt over bruken av ulike tilbud på direktoratets nettsider

Nettsiden dibk.no er direktoratets viktigste kanal ut mot våre brukere. Statistikk over bruken av nettsidene viser at veiledning til byggeteknisk forskrift, byggesaksforskriften og forskriften om dokumentasjon av byggevarer er de desidert mest brukte sidene. Veiledningen ble i oppdatert i forbindelse med forskriftsendringer 1. juli 2015 og 1. januar 2016. Ved disse endringen har vi arbeidet med klarspråk for å sikre at veiledningen skal være i brukertilpasset språk.

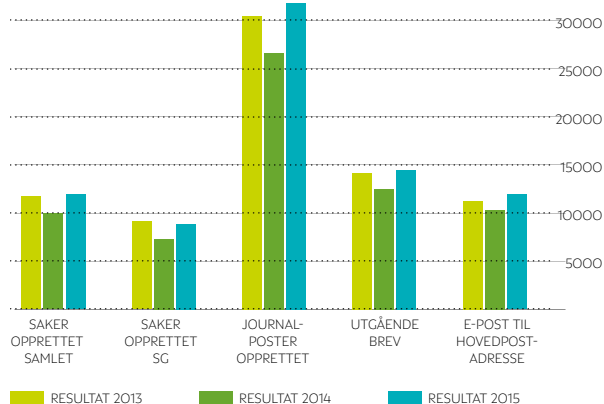
Brukere som er ansatt i kommunene bruker veiledningen daglig. Nettstedet betraktes som en viktig informasjonskilde av de fleste kommunene (95 prosent oppfatter det som viktig), og klart viktigere en ved forrige måling (83 prosent). De kommunale brukerne oppfatter også i betydelig større grad at de har god kjennskap til innholdet på nettstedet nå sammenliknet med tidligere (økning fra 77 til 91 prosent). Flere oppfatter også at det er enkelt å finne fram på nettstedet (økning fra 75 til 81 prosent), og flere oppfatter at de finner den informasjonen de er ute etter (økning fra 81 til 89 prosent). Vurderingen av språket er fortsatt like god som før (89 prosent oppfatter språket som enkelt å forstå, ingen endring her).

I 2015 har vi arbeidet med å implementere direktoratets nettstrategi. For å sikre en enhetlig brukeropplevelse og en effektiv forvaltning, arbeider vi med å samle eksisterende nettsteder som ikke har vært en del av dibk.no, inn i samme plattform. Resultater av dette arbeidet er klart vinteren 2016 og arbeidet fortsetter ut i 2016.

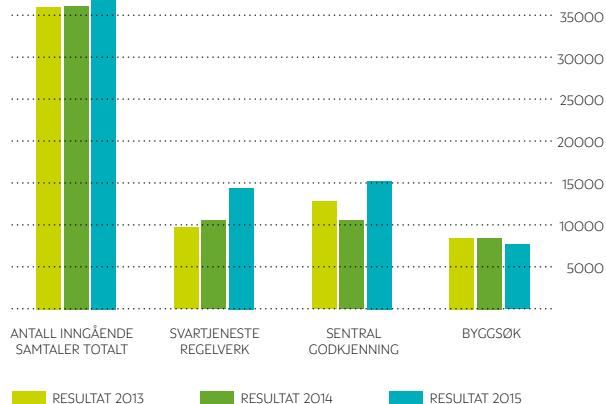
En viktig del av nettstrategien er å utvikle brukertilpassede løsninger. Gjennom veiviserne «Bygg uten å søke» og «Hvor stort kan du bygge» lanserte direktoratet i 2015 en ny type tjenester for byggesak rettet mot publikum. I utviklingen av tjenestene arbeidet vi med klarspråk for å gjøre regelverket enkelt tilgjengelig, samt systematisk brukertesting for å sikre brukerorientering. Direktoratets brukerundersøkelse for 2015 viser en klar økning i brukernes tilfredshet med direktoratets nettsider.

Antall faglige henvendelser

SAKSBEHANDLING

INNKOMNE TELEFONER

Resultater fra brukerundersøkelse om direktoratets tilbud og tjenester (inklusive veiledning og støtte)

Direktoratet har gjennomført en brukerundersøkelse blant kommuner, og foretak med sentral godkjenning. Undersøkelsen kartlegger brukernes bruk av direktoratets tjenester, herunder benyttede kommunikasjonskanaler (nettsider, telefonkontakt, og e-post), deres vurderinger av direktoratet på ulike resultatindikatorer knyttet til informasjon, som opplevelse av responstid ved henvendelse, serviceinnstilling, problemforståelse, formidlingsevne (klart språk), m.m. Undersøkelsen omfatter også spørsmål om direktoratets relevans for respondentens arbeid (kommuner/virksomheter).

82 prosent av de kommunale brukerne har et godt eller svært godt totalinntrykk av direktoratet (5 eller 6 på skalaen fra 1 til 5), med hovedvekt på godt inntrykk (56 prosent). Omregnet til en gjennomsnittscore på en skala fra 0 til 100 oppnår direktoratet totalscore på 77 poeng i kommunene. Dette representerer en klar økning siden siste måling, da direktoratet oppnådde 72 poeng.

81 prosent av foretakene har et godt eller svært godt totalinntrykk av direktoratet (4 eller 5 på skalaen fra 1 til 5), og i likhet med kommunene ligger hovedvekten på godt inntrykk (49 prosent). Omregnet til en gjennomsnittscore på en skala fra 0 til 100 oppnår direktoratet totalscore på 73 poeng blant foretakene (ingen endring siden 2014).

91 prosent av kommunene har vært i kontakt med direktoratet det siste året. Direktoratets nettsider befester posisjonen som direktoratets viktigste kommunikasjonskanal ovenfor kommunene.

Andelen som har benyttet sidene det siste året har økt fra 77 til 84 prosent. Samtidig har andelen som har vært i kontakt på telefon gått ned fra 42 til 33 prosent, og andelen som har vært i kontakt på e-post gått ned fra 34 til 24 prosent.

Brukerne i kommunene, hvor de fleste er saksbehandlere, tar først og fremst kontakt med direktoratet i spørsmål om byggeregler (93 prosent). Sekundært følger spørsmål om sentral godkjenning (30 prosent).

De fleste brukerne fra kommuner som kontakter direktoratet, opplever at de får et klart svar på spørsmålene sine (70 prosent). Andelen som opplever at de ikke får svar på spørsmålene sine er relativt lav (12 prosent). Vurderingen av direktoratets evne til å gi klare svar er relativt stabil på overordnet nivå (70 vs. 69 prosent).

70 prosent av foretakene har vært i kontakt med direktoratet det siste året. Hjemmesidene framstår som den klart viktigste kommunikasjonskanalen ovenfor denne målgruppen. Litt over halvparten av virksomhetene har brukt nettsidene det siste året (54 prosent). Telefon og e-post er benyttet av om lag halvparten så mange brukere som har benyttet nettsidene (henholdsvis 28 og 25 prosent). Det har ikke skjedd noen endringer i foretakenes valg mellom de alternative kanalene siden 2014-målingen.

De fleste opplever å få et klart svar på spørsmålene sine når de kontakter direktoratet (75 prosent «i stor grad» eller «i svært stor grad»), men den totale andelen som opplever at de får et klart svar er en antydning lavere enn i 2014 (78 prosent).

Saksbehandlingstider i sentral godkjenning (søknader og klager)

SØKNADER	2013	2014	2015
Antall søknader behandlet	7 142	5 937	7 517
Førstegangs	3 192	2 652	2 666
Endring	1 005	770	750
Fornyelse	2 945	2 515	4 101
Innvilget			5 599
Avslått			1 087
Utgått			20

Antall søknader har vært høyt i 2015. Særlig tydelig er dette siste kvartal. Dette viser at det er stor interesse for ordningen. Denne er ventet å vedvare også når ny ordning med nye seriøsitetsvilkår inntreffer fra 1. januar 2016.

FORETAK	2013	2014	2015
Antall godkjente foretak	14 818	14 920	14 644
Andel godkjente foretak av mulig foretak	Ikke målt	Ikke målt	Ca 60%
Antall kontrollforetak	2 181	2 268	2 019

Høsten 2015 utførte Prognosesenteret en markedsanalyse, for å finne andel godkjente foretak av mulige foretak. Analysen viser at ordningen har et vekstpotensial på ca 80 prosent. Dette betyr nesten 12 000 foretak som kan være aktuelle for sentral godkjenning. Potensialet er størst innen bygg- og anleggsbransjen, og minst innenfor ferdighus, metallkonstruksjoner og butikkhandel. Det er størst sannsynlighet for å øke antall godkjente foretak hvis antall godkjenningssområder øker, og at ordningen også omfatter ikke-søknadspliktige arbeidere.

KLAGER	2013	2014	2015
Antall klager	163	157	230
Avsluttede klagesaker			154
Antall behandlet i nemda	75	73	81

Det er behandlet noe flere saker i Klagenemda i 2015. Dette skyldes økt bemanning andre halvår. Avsluttede saker som ikke er behandlet i nemda er enten helt eller delvis omgjort, avvist eller trukket.

SAKSBEHANDLINGSTIDER	2013	2014	2015
Førstegangs	29	27	35
Endring	26	28	34
Fornyelse	28	29	37
Klagesak	134	126	160

Saksbehandlingstid for søknader om sentral godkjenning skal være 28 dager. Gjennomsnittlig faktisk behandlingstid for 2015 er beregnet til 35 dager. Årsaken til avviket er i hovedsak stor søknadsmengde og nødvendig prioritering av oppgaver knyttet til utvikling av ny sentral godkjenningssordning. Interne ressurser har vært benyttet til utvikling av regelverk, veiledning og elektroniske løsninger.

Måltall for saksbehandlingstid av klagesaker er 120 dager. Gjennomsnittlig resultatet for 2015 ble 160 dager. Årsak til avviket er en økning i antall klagesaker, som igjen er en følge av større søknadsmengde.

Saksbehandlingstiden i markedstilsynet

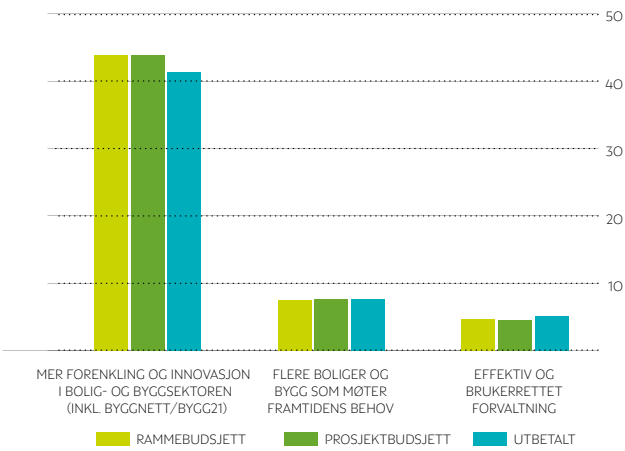
Saksbehandlingstiden i markedstilsynet er svært varierende. De raskest behandlede sakene er unnagjort på én uke, mens andre saker krever lengre tid – opp til to år. De sakene som går raskest å behandle er gjerne tips som vurderes og som ikke er aktuelle å følge opp videre med tilsyn. Kampanjene er ofte det som er mest tidkrevende. Saksbehandlingstiden har et stort spenn. Den kampanjen som ble raskest gjennomført tok to måneder, mens de lengste kan gå over år.

Det er mange ulike faktorer som påvirker saksbehandlingstiden. Blant disse er sakens viktighet, bedriftens respons og vilje til å samarbeide, samt sakens kompleksitet.

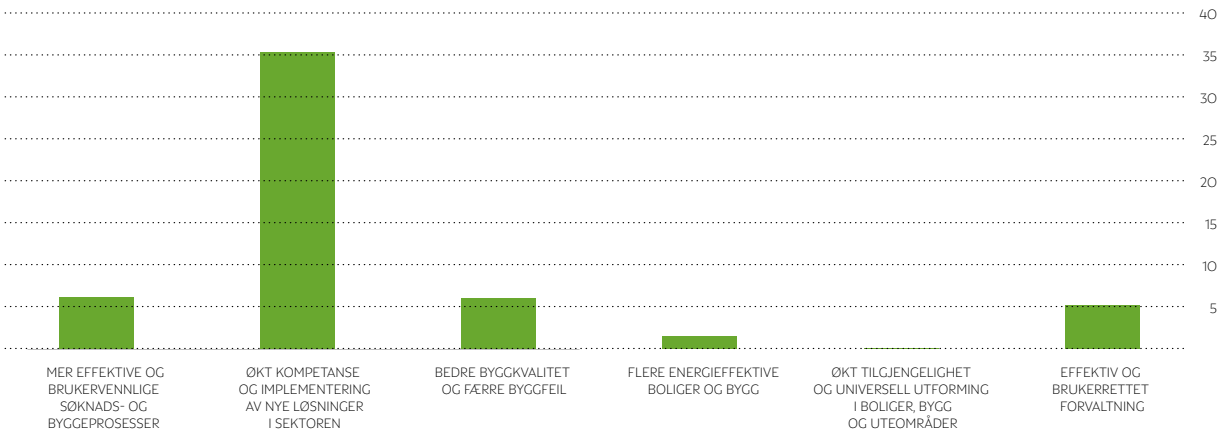
Å regne et gjennomsnitt anses som lite relevant, ettersom forskjeller mellom både kampanjenes omfang, for eksempel når det gjelder antall bransjeaktører som er omfattet, og den faglige kompleksiteten er så stor.

Direktoratet opplever at det har vært nyttig å måtte rapportere på saksbehandlingstiden, fordi vi har blitt mer oppmerksom på hva som bidrar til denne. Vi vil i 2016 jobbe videre med å kartlegge årsakene som påvirker saksbehandlingstiden, og gjennomføre eventuelle endringer for å korte ned saksbehandlingstiden.

RESSURSBRUK PER HOVEDMÅL

RESSURSBRUK PER ARBEIDSMÅL

IV. STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Direktoratet for byggkvalitet har i 2015 nådd de mål og resultatkrav som eierdepartementet har fastsatt, ved god prioritering, styring og kontroll i forhold til virksomhetens egenart og behov.

Systemer og prosedyrer for styring og kontroll utvikles kontinuerlig, og det har de siste årene vært viktig at dette tilpasses og utvikles i forhold til den tydelige vekst direktoratet har hatt i antall ansatte, økonomiske rammer og oppgaver. Direktoratets strategiske plattform er et viktig fundament i dette arbeidet. Videre er en omfattende utvikling i styringsdialogen med departementet, med tydelighet i oppdrag og god kommunikasjon og oppfølging, et vesentlig bidrag til direktoratets prioriteringer og derved måloppnåelse.

Det har i 2015 vært gjennomført to organisasjonsjusteringer for ytterligere å legge til rette for god planlegging, prioritering og personalforvaltning.

Seksjonering i sentral godkjenning ble satt i drift i løpet av året, med en seksjon for saksbehandling og en for tilsynsarbeidet.

Den tidligere avdelingen for byggeregler og byggeprosess er delt med virkning fra 2016, med en avdeling for byggeregler og digitalisering, og en annen for virkemidler og utvikling.

Direktoratet fikk ingen merknader i revisjonsberetningen fra Riksrevisjonen for 2014, og det er ikke avdekket noen vesentlige risikoforhold i 2015 gjennom de interne styrings- og kontrollsystemene.

Risikostyring og intern kontroll i direktoratet

God intern kontroll er forutsetning for å realisere resultater, spesielt i forhold til at direktoratet disponerer store og økte ressurser for faglig, ekstern aktivitet gjennom post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling. Det grunnleggende elementet i disse styringsmekanismene er risikostyring av vesentlige oppgaver, der risiko analyseres og følges opp gjennom året. Med dette kan vi tidlig avdekke avvik og iverksette tiltak tidlig i prosessene. Vi har da også et godt grunnlag for avviksrapportering. Risikostyring er en integrert og viktig del av direktoratets strategiske arbeidsplanlegging og styring, og bruken av denne metodikken er i tydelig utvikling også i prosjektplanlegging og gjennomføring. Denne utviklingen ble i 2015 understøttet av kompetanseutviklingstiltak for sentrale medarbeidere i prosjektutvikling og -styring.

Porteføljestyring

Det viktigste utviklingstiltaket i 2015 var innføring av porteføljestyring av IKT-relaterte prosjekter, som konkretisering av vedtatt IKT- og nettstrategi. Det ble opprettet et digitaliseringsråd som godkjenner og følger opp alle prosjekter og forvalter helheten i porteføljen. Opprettelsen ble støttet av kompetanseutviklingstiltak og direktoratet har ved dette fått bedre oversikt, ser prosjektene bedre i sammenheng og har fått klare mekanismer for rapportering og prioritering.

Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

DiBK leier kontorarealer i Mariboes gate 13, Oslo og Hunnsvegen 5, Gjøvik. Materielle verdier er sikret med alarm og tilgangskontroll. I forhold til risiko er det iverksatt særlige tiltak for mobilt utstyr som bærbare maskiner, mobiltelefoner og nettbrett. Disse er registrert og kontrolleres i et ITIL-basert system, som gjør at de kan gjenfinnes og eventuelt fjernslettes dersom enheten går tapt eller blir stjålet.

Bemanning og kompetanse

DiBK har de siste årene hatt noe vekst i antall ansatte. Dette gjelder spesielt avdeling for sentral godkjenning, der ressursgrunnlaget gjennom gebyrer er utvidet for økt tilsyn og en omstilling av ordningen mot en seriøsitet- og merkeordning. I rekrutteringen her er det lagt vekt på å styrke kompetansen ytterligere knyttet til byggfaglige kompetanseområder, sammen med erfaring fra næringen.

For de øvrige avdelingene i direktoratet har analyse av eksisterende og framtidig behov for kompetanse vært styrende for rekrutteringsprosessene i 2015. Ved dette ser vi tydelige resultater der vi kompletterer eksisterende personale med ny kompetanse. Dette skjer i tråd med de tydelige utviklingstrendene vi ser for de kommende årene gjennom den retning vi opplever i styringsdialogen, samt analyser av konsekvensene av direktoratets strategiske målsettinger.

Som del av den statlige satsningen for å sikre flere lærlingeplasser, har direktoratet i 2015 lagt grunnlaget for å bidra med en lærlingplass i kontorlaget fra høsten 2016. Dette kommer til å bli en krevende oppgave i en fra før minimumstilpasset administrasjon, og det er innledet et samarbeid med Husleietvistutvalget for å få fram et best mulig samlet læringsmiljø.

Direktoratet for byggkvalitet hadde 83 ansatte, hvor 34 er kvinner og 49 er menn. Kvinneandelen i ledergruppen i Direktoratet for byggkvalitet er 43 prosent.

REGISTRERINGSSKJEMA FOR TILSTANDSRAPPORTERING (KJØNN) 2015 *

		KJØNNBALANSE			LØNN		DELTID		MIDLERTIDIG ANSETTELSE		FORELDRE-PERMISSJON		LEGEMELDT SYKEFRAVÆR		TILTAK 1		TILTAK 2	
		M	K	TOT	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
		%	%	ANT.	MD	MD	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
TOTALT I VIRKSOMHETEN	I ÅR	59	41	83	48 914	47 252	11	15	1	1	42	58	2	4			100	97
	I FJØR	51	49	72	52 209	47 060	6	9	3	0	27	73	3	5			100	91
TOPPLEDELSE	I ÅR	100	0	1	97 658	-												
	I FJØR	100	0	1	97 475	-												
MELLOMLEDELSE	I ÅR	57	43	7	74 546	65 906												
	I FJØR	60	40	5	77 550	70 525												
ALTERNATIV KARRIEREVEI	I ÅR	54	46	26	61 067	53 933	8	4	1	0					54	46	100	88
	I FJØR	48	52	27	60 082	53 687	4	8	0	0					48	52	100	89
SAKSBEHANDLERE	I ÅR	59	41	32	43 800	41 738	0	9	0	0								
	I FJØR	48	52	25	43 638	41 365	4	20	0	0								
KONTORTILSATTE	I ÅR	65	35	17	37 407	36 511	6	0	0	1								
	I FJØR	57	43	14	37 109	36 114	14	0	7	0								

*Definisjon på kategoriene:

Mellomledelse: avdelingsdirektør, kommunikasjonssjef, seksjonsleder.

Alternativ karrierevei: prosjektleder, fagdirektør, senioringeniør, seniorarkitekt, seniorrådgiver

Saksbehandler: overingeniør, rådgiver, arkivleder

Kontortilsatte: avdelingsingeniør, førstekonsulent og konsulent

Iverksatte og planlagte likestillingstiltak på grunnlag av kjønn, etnisitet, religion og nedsatt funksjonsevne

Rekruttering og kjønnsfordeling: Direktoratet for byggkvalitet har hatt en betydelig ny-rekruttering i løpet av 2015 på 20 prosent, med størst økning i kategorien saksbehandlere. Kjønnsfordelingen har forandret seg og prosentvis andel kvinner har gått ned i kontortilsatte og saksbehandlere. I alternativ karrierevei er den lik som fjorårets, mens for mellomledere har kvinneandelen gått noe opp.

Direktoratets mål om 10 prosent innvandrere har ikke blitt nådd, selv om det har vært fokus på dette i tilsettingsprosessene. Utlysningsteksten oppfordrer til å søke og søkere med innvandrerbakgrunn eller nedsatt funksjonsevne blir innkalt til intervju dersom de er kvalifiserte, men det viser seg å være få søkere og kvalifiserte. Avtaleverket i direktoratet gir godt grunnlag for hvordan rekrutteringsprosesser skal gjennomføres for å bidra til målsettingene.

Lønns- og arbeidsforhold: Lønnsforskjellen mellom kjønnene er enda jevnere fordelt i 2015, enn tidligere år. Særlig innen alternativ karrierevei har lønnsforskjellen utviklet seg til å bli ubetydelig.

Sykefravær: Arbeidsmiljøutvalget har hatt et måltall på 5,6 prosent sykefravær og med et resultat på 4,7 prosent og vi er ved dette godt innenfor målsettingen.

Effektiv og brukerrettet forvaltning

Et tydelig utviklingstrekk i 2015, i tråd med tildelingsbrev og direktoratets strategier, er å skape et enda mer faktabasert grunnlag for oppgaveløsningen i direktoratet. I dette ligger økt bruk av undersøkelser i brukergruppene, for å få sikker kunnskap som basis for utvikling i regelverk og tjenester. Dette har vært nøye koblet til styringsdialogen gjennom styringparametere og oppdrag. Resultatene som er kommet gir oss et godt grunnlag for sikker styring i forhold til målsettingene som er satt for regelverksutvikling, og de kontinuerlige forbedringsprosessene som pågår for å brukerstyre og digitalisere direktoratets tjenester, og kommunikasjons- og informasjonsaktiviteter. Det at disse aktivitetene er knyttet så klart til styringsdialogen bidrar til at kunnskapsbasert grunnlag for oppgaveløsningen i direktoratet vil bli en vedvarende satsning også i årene framover.

Utvikling i egne systemer og arbeidet med tidstyver

Det har i 2015 vært drevet intensiv utvikling i direktoratets eksterne og interne systemer. Utviklingen er basert på IKT- og nettstrategien sammen med de tydelige føringer som gjelder brukertilpasning, en enklere hverdag og fjerning av tidstyver. De viktigste prosjektene og aktivitetene er:

Utviklingen av nytt IKT-system og digitalisert søknad for sentral godkjenning knyttet til den nye godkjenningsordningen pågikk gjennom hele 2015. Saksbehandlingsverktøyet er tilpasset nytt regelverk og har samtidig gjennomgått en strømlinjeforming for å effektivisere saksbehandlingen. Tilsynsaktivitetene styres nå gjennom dette systemet og legger til rette for betydelig effektivisering i tilsynsarbeidet, som er et prioritert satsningsområde. Søknadsmodulen som brukes av foretakene er betydelig forbedret og er blitt mer brukervennlig. Innlogging via MinSide og Altinn ble implementert samtidig, og det vil bli automatisk innhenting av skatteopplysninger og antall ansatte fra de som forvalter grunndataene. Slik får vi gevinster på to måter, i tråd med føringene: Søkerne opplever at elektronisk søknad er enklere å bruke og kvalitets-sikres underveis, slik at saksbehandlingen effektiviseres, samtidig som selve verktøyet for saksbehandling er bedre innrettet for effektiv produksjon.

Det har gjennom året vært stor utvikling i direktoratets tilbud på nett, som skal gi brukerne en opplevelse av at de enkelt får tilgang til det de etterspør, uten å måtte henvende seg med e-post, brev eller telefon. Et omfattende prosjekt for å utvikle vår håndtering av slike 1-til-1-henvendelser ble også påbegynt i 2015, med målsetting om å gi en bedre opplevelse til de som henvender seg, og redusere og tilpasse ressursbruken i direktoratet til denne typen arbeid.

Arbeidet med interne tidstyver er nøye knyttet til to prosesser

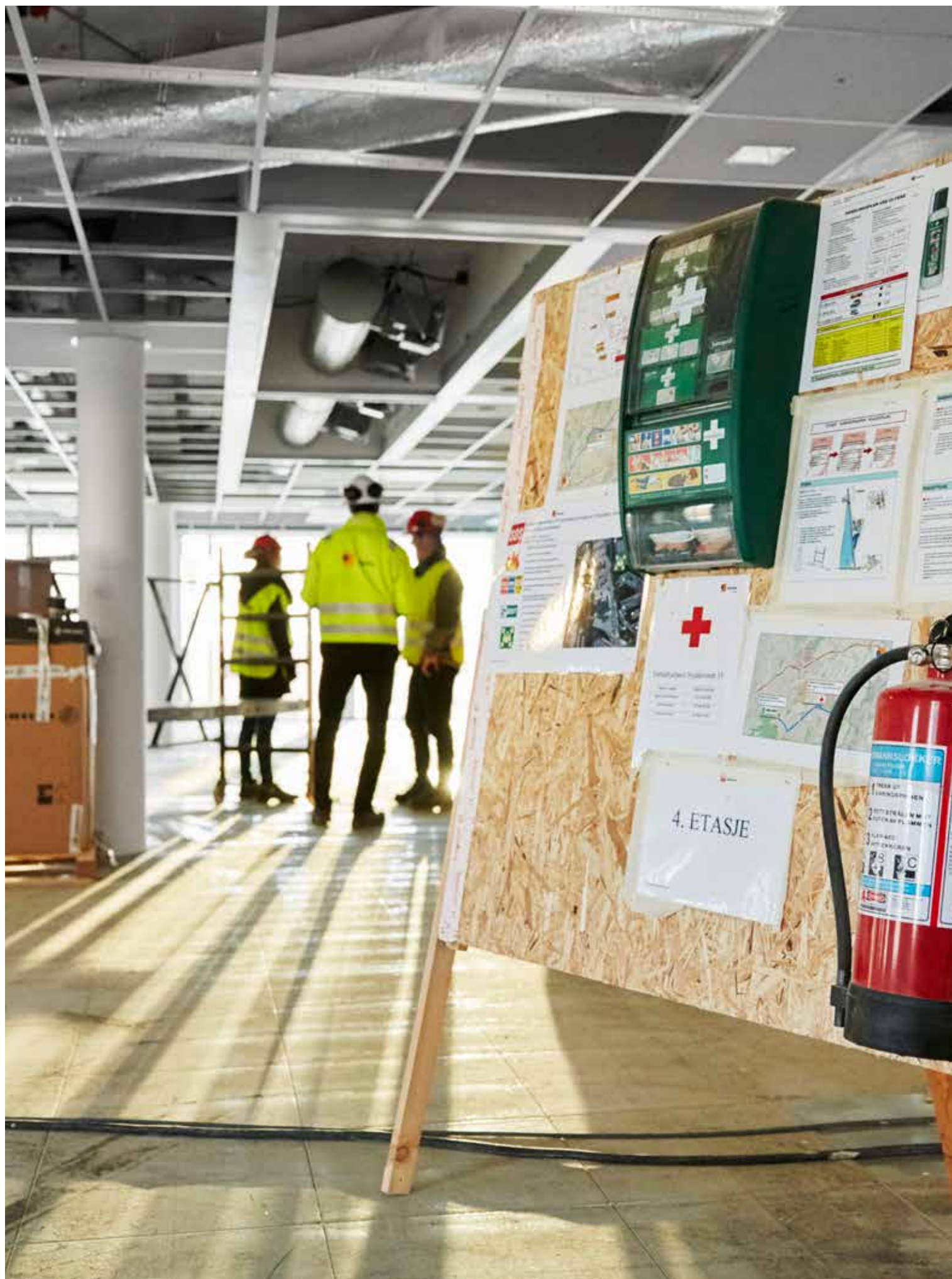
Organisasjonsendringene skal gi bedre tydelighet i ansvar, samt konkretisering og prioritering i oppgaveløsningen, slik at direktoratets ressurser alltid styres tydelig mot de høyest prioriterte oppgavene. Prosessene rundt organisasjonsendringene har avdekket usikkerhet og mangel på tydelighet på noen områder. Dette blir nå adressert og avklart. Dette, sammen med økte lederressurser som skal ha tydeligere fokus på personalledelse, bidrar til økt effekt i oppgaveløsningen og en potensielt bedre opplevelse av arbeidshverdagen.

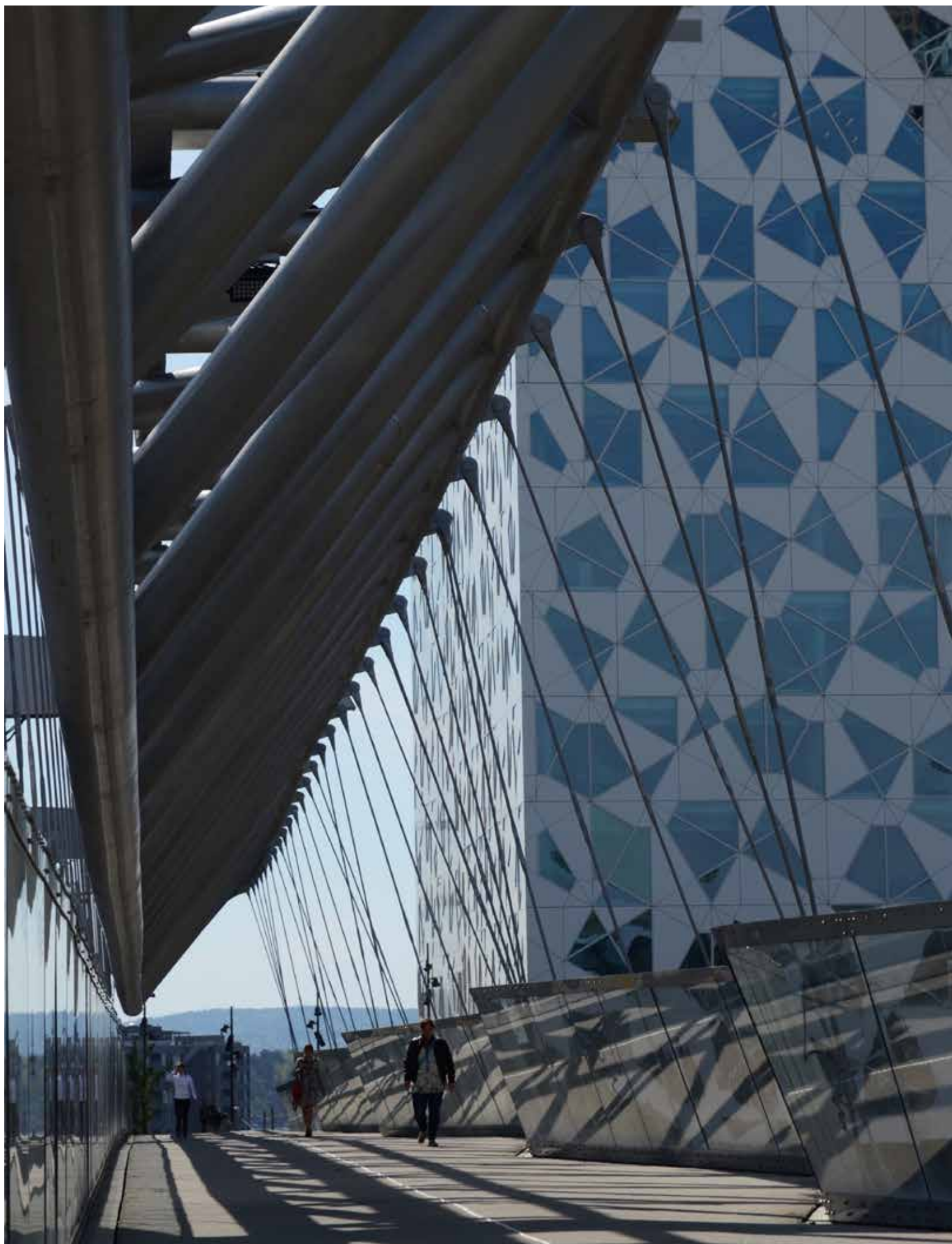
Videreutvikling i interne systemer skjer på flere områder i tråd med IKT- og nettstrategien. Det viktigste har vært å legge til rette for at alle eksternt eksponerte tjenester i løpet av 2016 ikke lenger skal driftes i direktoratet. Dette skal gi bedre sikkerhet og stabilitet for brukerne og intern kapasitet frigjøres for økt satsning på gradvise forbedringer i de interne systemene.

I 2015 var arkivutvikling det mest sentrale prosjektet, der profesjonalisering av arkivfunksjonen var målsettingen. Systemutvikling, som gjør brukerne i stand til å betjene arkivet selv på en mer tidsriktig måte, ble implementert sammen med utvikling av etterspurte fritekstsøkefunksjoner som vil gi betydelig gevinst i forhold til gjenfinning og effektiv bruk av arkivet for saksbehandlerne.

Eksterne tidstyver ble rapportert i tråd med fristen 1. juni, der direktoratet spilte inn flere felles tidstyver i forvaltningen. Det viktigste var behovet for mer felles arkiv- og saksbehandlingsløsninger i forvaltningen. Samtidig ble også det regelverket som direktoratet forvalter, analysert og rapportert som et bidrag til andres opplevelse av tidstyver i forvaltningen.

Søknadsmodulen som brukes av foretakene er betydelig forbedret og er blitt mer brukervennlig. Innlogging via MinSide og Altinn ble implementert samtidig, og det vil bli automatisk innhenting av skatteopplysninger.

V. VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

Direktoratet for byggkvalitet har utviklet seg betydelig de siste årene, i tråd med politiske føringer og utviklingen i samfunnet rundt oss. Og sånn må det være hvis direktoratet skal leve opp til sine ambisjoner og samfunnsoppdrag.

Tildelingsbrevet signaliserer at direktoratet får nye oppgaver overført fra Husbanken, på områdene energi og miljø og Byggeskikk. Vi ser dette som en positiv utvikling og en tydeliggjøring av rollene, både til Husbanken og DiBK. Vi gleder oss over denne utfordringen.

Vi ser noen tydelige trender som vil påvirke oss i årene som kommer. Hvordan vi skal møte disse må vi vurdere i god samhandling med KMD.

Digitalisering

Digitalisering skjer på alle områder, i høy hastighet. Forventningene til digitale løsninger blant brukerne øker. Kunnskaps- og ferdighetsnivået øker stadig. Nye generasjoner brukere av regelverket forventer digitale løsninger. Vi kan ikke velge bort eller utsette dette. Spørsmålet er ikke lenger om vi skal tilrettelegge for digitale løsninger, men hvordan vi skal tilpasse oss den utviklingen som skjer. Og ikke minst hvordan kan vi utnytte de stadig nye og bedre mulighetene som dette gir, til å sikre at vi bidrar til gode kvaliteter i bygg og omgivelser.

Her er det viktige med noen erkennelser. Vi snakker ikke lenger om å lage noen IKT-systemer basert på dagens regelverk. Vi ser for oss grunnleggende endringer; utforming av lovverk, forskrifter og andre virkemidler, brukertilpassede veiledere, enkelt tilgjengelige verktøy, osv.

ByggNett strategien har gitt oss et godt grunnlag for å møte denne utviklingen, men den vil bli oppdatert i løpet av året.

Forenkling og deregulering

Fokuset i regelverksutviklingen har skiftet over tid. Det har over år vært en tydelig dreining i retning av forenkling, og til en viss grad deregulering. Det ser ut til å være en bred politisk støtte til forenkling av regelverk. Vi forventer derfor fortsatt sterkt fokus på dette. Forenkling av regelverket kan skje på ulike måter. Tiltak som gjør det lettere å forstå, enklere å etterleve osv., er relativt ukontroversielle. Forenkling som innebærer reduserte kravsnivåer er derimot mer krevende, i forhold til ulike interesser hos aktører eller berørte. Direktoratet må takle krevende avveiningsprosesser.

Et annet viktig moment er vurderingen av grunnlaget for regulatoriske tiltak, avveid mot muligheter for bruk av andre virkemidler som økonomiske eller informasjon. Dette utfordrer direktoratets tradisjon og evne til å se ut over eget område, og ikke minst samhandling med andre aktører. I oppdraget for 2016 ligger også elementer av slik alternativ tilnærming.

Svakere vekst – svekket offentlig økonomi

Den økonomiske situasjonen påvirker oss. Både gjennom budsjettbehandling og eventuelt justert nivå på tildelinger, men også ved at berørte næringer sliter og løsninger i mindre grad enn ønskelig kan realiseres i markedet. Det kan komme sterkere krav om offentlig finansiert omstilling og sterkere press på kostnadsreducerende tiltak.

Noe trangere offentlige budsjetter øker konkurransen om satsingsmidler. Det er videre mye som taler for at de store, statlige IKT-prosjektenes tid er forbi. Vi må derfor legge større vekt på tiltak som forener krefter med andre offentlige instanser, eller der det kan finnes løsninger i markedet.

Samordning

Vårt primære ansvarsområde er begrenset til bygningsdelen av plan- og bygningsloven med forskrifter. Vi erfarer at det å fremme kvalitet i bygg og omgivelser krever et bredere perspektiv. Det samme gjør naturligvis forenklinger. Tiltak som kan fremme en god utvikling, kan fort omfatte forhold som faller inn under andres ansvarsområder innen KMDs sektoransvar (plan, kart og geodata, kommunal osv.), og andre sektorer (energi, likestilling, næring osv.). Dette stiller krav til vår evne til samhandling, men også til avgrensning.

Nye områder

Vurderingen av hva som er hensiktsmessige virkemidler for å fremme god byggkvalitet, bygger på en vurdering av samfunnsmessige forhold. Utviklingen i sosioøkonomiske forhold får konsekvenser. Migrasjon og endret demografisk sammensetning av befolkningen, er eksempler på dette. Det samme gjør endringer i naturforhold, som klima. Klimatilpasning blir et viktig tema som kan omfatte økende fuktproblemer, mer ras og flom, og økt havannstand.

Brukerretting

Vi fortsetter det grunnleggende skiftet til en tydeligere brukerrettet inngang til alle våre oppgaver. Svaret på mange av utfordringene er nettopp å sette seg i brukernes sted, å utforske hvilke virkemidler som egner seg og hvordan et eventuelt regelverk skal utformes.

DiBK godt rustet

De grep som er tatt med hensyn til organisering og kompetansestyrking gjør oss bedre i stand til å møte disse utfordringene. Vi er godt i gang på denne reisen og ser fram til fortsettelsen. Det er liten tvil om at dette vil kreve både evne og vilje til omstilling internt, og en god dialog med forventningsavklaringer med departementet.

VI. ÅRSREGNSKAP

Ledelseskommentar

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten. Regnskapet gir et dekkende bilde av Direktoratet for byggkvalitets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

Direktoratet for byggkvalitet har gjennom de siste årene hatt sterk vekst i oppgaver og bevilgninger, spesielt knyttet til fagbudsjettet post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling. Driftsbudsjettet har hatt en svakere vekst, noe som har gitt utfordringer i forhold til å anskaffe og lede eksternt rettede prosjekter. Aktiviteter blant annet knyttet til forbedringer i prosjektstyring, tidlig rammebudsjettering og porteføljestyling av IKT-prosjekter fikk effekt i 2015. Dette sikrer at vi kommer tidligere i gang med de viktigste prosjektene, noe som bidrar til bedre ressursdisponering og direktoratets måloppnåelse.

Målsettingene for året var å sikre oss mot merforbruk med god margin, og samtidig sørge for at eventuelle mindreutgifter på driftsposten og fagbudsjettet ble holdt innenfor det som kan overføres til 2016. Denne målsettingen lyktes vi med for hver enkelt utgiftspost.

I korte trekk kan budsjettdisponeringen og -resultatet beskrives slik:

- Merinntekt på inntektskapittel 3587 post 4 Sentral godkjenning er på 4,9 prosent i forhold til budsjettert inntekt.
- Kap 587 Post 1 Driftsutgifter gjøres opp med et mindreforbruk på 4,7 prosent av sum bevilgning.
- Kap 587 Post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling gjøres opp med et mindreforbruk på 3,6 prosent av sum bevilgning.
- Kap 587 Post 70 Lavenergiprogrammet har utgifter tilsvarende budsjett.

Utgifter kap 587 post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling

Posten nyttes til eksterne prosjekter for faglig utviklingsarbeider som bidrag til resultatoppnåelse, samt til informasjons- og kommunikasjonsarbeid.

Aktivitetene i ByggNett – digitalisering av byggesaksprosesser og byggsektor – og Bygg21, som er byggenæringen og myndighetenes samarbeidsprogram for å utvikle en kunnskapsbasert, bærekraftig og produktiv byggenæring, finansieres over denne posten. Utnyttelsen av posten forutsetter tidkrevende anskaffelsesprosesser. Økt bruk av rammeavtaler bidrar til effektivisering av disse prosessene. Målet for året var en mindreutgift innenfor overførbart beløp. Bevilgningen ble redusert med 4 millioner kroner i desember og omdisponert for andre formål. Etter dette ble målet nådd, og resultatet ble en mindreutgift på 3,6 prosent (kr 2 002 574).

Utgifter Kap 587 post 1 Drift

Mindreutgift på kapittel 0587 post 01 er på 4,7 prosent av sum bevilgning (kr 4 255 648). Mindreutgiften er høyere enn den sikkerhetsmarginen direktoratet vanligvis har mot merforbruk. Dette skyldes at økt bevilgning primært skulle omsettes i nye stillinger, spesielt knyttet til styrking av sentral godkjenning. Tilsettingsprosessene gjorde at lønnskostnadene først slo inn fra midten av året, noe som bidro til mindreutgiften.

Mindreutgiften er allikevel innenfor overførbart beløp og antall ansatte viser en tilsiktet økning gjennom 2015. Årsvirkningen av økte lønnskostnader får full effekt fra 2016, og tilpasning av bemanningen knyttet opp mot faglige behov og budsjettammer er en kontinuerlig og viktig prosess.

Utgifter kap 587 post 70

Posten er en tilskuddspost til Lavenergiprogrammet som er et samarbeid mellom statlige etater og byggenæringen. Programmet skal bidra til at norsk byggenæring blir ledende i Europa på å bygge energieffektive bygg. Posten ble nyttet fullt ut i 2015.

Inntekter kap 3587 Sentral godkjenning

Årsgebyr for foretakene som har sentral godkjenning var i 2015 på 3 100 kroner. Inntektene fra om lag 15 000 foretak føres på denne posten. Merinntekten er på 4,9 prosent (kr 2 248 000) og har sin årsak i forsiktig budsjettering for 2015 knyttet til utvikling av ny ordning fra 2016, og derved usikkerhet rundt søknadsinngangen spesielt andre halvår. Merinntekten skyldes god søknadsinngang gjennom hele året og mange gebyrinnbetalinger mot slutten av året.

Merinntekten skal i tråd med tildelingsbrev tas med i beregningen av grunnlaget for overføring av ubrukte driftsbevilgninger til neste budsjettår. En mindre andel av merinntekten ble søkt overført mens det resterende tilfaller statskassen.

Den frivillige ordningen med sentral godkjenning skal være selvfinansierende, og beregninger viser at kostnadene for ordningen i 2015 ble på kr 45,2 millioner kroner. Dette er godt i overensstemmelse med den budsjetterte inntekten.

Oslo/Gjøvik, mars 2016

Morten Lie
direktør

Mål og resultater for 2015

OPPSTILLING AV BEVILGNINGSRAPPORTERING PER 31.12.2015

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindreutgift
0587	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter	88 847 000	84 591 352	4 255 648
0587	Kunnskapsutvikling og informasjon	22	Diverse	55 832 000	53 829 426	2 002 574
0587	Tilskudd til Lavenergiprogrammet	70	Tilskudd	6 400 000	6 400 000	0
1633	Nettoordning for mva i staten	01	Driftsutgifter		13 994 827	
Sum utgiftsført				151 079 000	158 815 605	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindreutgift
3587	Gebyr for godkjenning f. foretak	04	Ymse	45 269 000	47 516 929	2 247 929
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse		142 882	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift		6 523 155	
Sum inntektsført				45 269 000	54 182 966	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					104 632 639	
Kapitalkontoer						
60062701	Norges Bank KK /innbetalinger				49 713 994	
60062702	Norges Bank KK/utbetalinger				-154 249 429	
705870	Endring i mellomværende med statskassen				-97 204	
Sum rapportert					0	

BEHOLDNINGER RAPPORTERT TIL KAPITALREGNSKAPET (2014/12)

Konto	Tekst	2014	2015	Endring
6260	Aksjer	0	0	0
705870	Mellomværende med statskassen	-2 217 208	-2 314 412	-97 204

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

NOTE A FORKLARING AV SAMLET TILDELING UTGIFTER

KAPITTEL OG POST	OVERFØRT FRA I FJOR	ÅRETS TILDELINGER		SAMLET TILDELING
58 701	3 196 000	85 287 000	364 000	88 847 000
58 722	2 180 000	57 652 000	-4 000 000	55 832 000
58 770		6 400 000		6 400 000
35 874		45 269 000		45 269 000

NOTE B FORKLARING TIL BRUKTE FULLMAKTER OG BEREGNING AV MULIG OVERFØRBART BELØP TIL NESTE ÅR

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
58 701		4 255 648	0	4 255 648	0			4 255 648	4 442 350	4 255 648
58 722		2 002 574		2 002 574	0			2 002 574	2 791 600	2 002 574
358 704	Merinntektsfullmakt		0	0	2 247 929			2 247 929	2 263 450	186 702
				0					0	0

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5 prosent av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». Se rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

ARTSKONTO MED NOTER

	Note	2015	2014
DRIFTSINNTEKTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET			
Innbetalinger fra gebyrer	1	47 516 929	32 727 169
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	0	0
Andre innbetalinger	1	0	0
Sum innbetalinger		47 516 929	32 727 169
DRIFTSUTGIFTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET			
Utbetalinger til lønn	2	53 138 709	48 972 111
Andre utbetalinger til drift	3	82 479 153	86 352 587
Sum utbetalinger		135 617 862	135 324 699
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		88 100 933	102 597 529
INVESTERINGS- OG FINANSINNTEKTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET			
Innbetaling av finansinntekter	4	-1 973	-3 501
Sum investerings- og finansinntekter		-1 973	-3 501
INVESTERINGS- OG FINANSUTGIFTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET			
Utbetaling til investeringer	5	2 488 271	1 510 693
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	12 672	4 377
Sum investerings- og finansutgifter		2 500 943	1 515 070
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		2 502 917	1 518 570
INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	6	43 576	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		43 576	0
TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	6 700 000	6 200 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		6 700 000	6 200 000
INNTEKTER OG UTGIFTER RAPPORTERT PÅ FELLESKAPITLER *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		99 306	90 481
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		6 523 155	6 018 113
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		-13 994 827	0
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		104 632 639	104 207 505
OVERSIKT OVER MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN **			
Eiendeler og gjeld		2015	2014
Fordringer		131 132	78 025
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-2 385 630	-2 234 390
Skyldige offentlige avgifter		-69 375	-69 504
Annen gjeld		9 461	8 660
Sum mellomværende med statskassen	8	-2 314 412	-2 217 208

NOTE 1 INNTEKTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET 2015

	31.12.2015	31.12.2014
INNBETALINGER FRA GEBYRER		
Gebyrer m.m. – driftsinntekt	47 516 929	32 727 169
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	47 516 929	32 727 169
INNBETALINGER FRA TILSKUDD OG OVERFØRINGER		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
SALGS- OG LEIEINNBETALINGER		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
ANDRE INNBETALINGER		
Sum andre innbetalinger	0	-3 501
Sum innbetalinger fra drift	47 516 929	32 723 669

NOTE 2 UTBETALINGER TIL LØNN

	31.12.2015	31.12.2014
Lønn	46 840 483	43 066 938
Arbeidsgiveravgift	6 523 155	6 018 113
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepengar og andre refusjoner(-)	-1 199 545	-1 643 085
Andre ytelser	974 617	1 530 145
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	53 138 709	48 972 111

* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.

ANTALL ÅRSVERK:	71	65
------------------------	----	----

NOTE 3 FINANSINNTEKTER OG –UTGIFTER

	31.12.2015	31.12.2014
Husleie	7 449 201	7 257 858
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	1 433 570	56 354
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	776 361	1 524 585
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	33 147	67 708
Mindre utstyrsanskaffelser	981 118	1 642 383
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 012 838	1 807 405
Kjøp av fremmede tjenester	61 348 824	49 398 420
Reiser og diett	2 208 386	2 124 771
Øvrige driftsutgifter	7 235 707	5 424 796
Sum andre utbetalinger til drift	82 479 153	69 304 279

NOTE 4 FINANSINNTEKTER OG -UTGIFTER

INNBETALING AV FINANSINNTEKTER	31.12.2015	31.12.2014
Renteinntekter	-1 973	-3 501
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	-1 973	-3 501

UTBETALING AV FINANSUTGIFTER	22.12.2016	22.12.2015
Renteinntekter	12 672	4 377
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	12 672	4 377

NOTE 5 UTBETALINGER TIL INVESTERINGER OG KJØP AV AKSJER

	31.12.2015	31.12.2014
UTBETALING TIL INVESTERINGER		
Immaterielle eiendeler og lignende	750 368	507 375
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	206 349	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 531 554	1 003 318
Sum andre utbetalinger til drift	2 488 271	1 510 693
UTBETALING TIL KJØP AV AKSJER		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

NOTE 6 INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN

	31.12.2015	31.12.2014
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	43 576	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	43 576	0

NOTE 7 TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN

	31.12.2015	31.12.2014
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	6 700 000	6 200 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	6 700 000	6 200 000

Utgitt av:

Direktoratet for byggkvalitet 2015

Foto:

Alexander Brown, Bård Gudim, Ilja C. Hendel og Ole Walter Jacobsen

Arkitekt:

Interiør fra operahuset og Isfjellet i Barcode, begge tegnet av Snøhetta AS.

Akrobaten gangbro, tegnet av L2 Arkitekter og Snøhetta AS.

Design:

Miksmaster Creative

